

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
30. NOV.
1995

Letnik 50
Štev. 48 (2835)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Slovenija vztraja pri jedrski energiji

Predstavnik slovenskega energetskega gospodarstva, Boris Sovič, državni sekretar za energetiko, in Stane Rožman, generalni direktor jedrske elektrarne Krško, sta na podijski diskusiji v Tinjah zagovarjala sedanje obratovanje JE z argumentom, da »zaprtje oziroma izstop brez nadomestitve ni mogoče«. Njen poprečni delež pri proizvodnji električne energije v Sloveniji znaša 22 odstotkov. Opozorila sta tudi na obveznosti do Hrvaške, kateri pa daje jedrska elektrarna 17 odstotkov energije. Predstavnik koroške vlade, deželni svetnik Lutschounig in dež. svetnica Sickl, sta izrazila razu-

mevanje za obratovanje elektrarne, in obljubila, da je Koroška oz. Avstrija pripravljena Sloveniji pomagati pri postopnem izstopanju iz jedrske energije. Resnici na ljubo je treba v tej zvezi povedati, da na obeh straneh še ni jasnega in konkretnega scenarija o možni razgradnji JE Krško. Glede varnosti obratovanja sta Sovič in Rožman izjavila, da je standard internacionaliziran in preverljiv. JE Krško ima zahodno tehnologijo, zavedata pa se nevarnosti, ki pa obstajajo tudi povsod drugod, kjer delujejo jedrske elektrarne.

Krški župan Danilo Sitar pa je izjavil, da bi »zaprtje pomenilo finanč-

ni kolaps za vso Slovenijo«. Zastopnika koroške iniciative »Alpe-Jadran brez atomskih elektrarn« Josef Mandl in Ingrid Zablatnik sta nasprotovala jedrski energiji in predlagala alternativno pridobivanje električne energije ter strogo varčevanje z njo. Opozorila sta, na nevarnost zaradi potresnega območja in na problem odlaganja jedrskih odpadkov.

Udeležba na podijski diskusiji je bila pičla, kar pomeni, da v predvolilnem boju pri nas ni dovolj zanimanja za to pereče vprašanje in da je celotna zadeva le nekoliko spolitizirana. Vsekakor pa je bil dialog pozitiven signal za bodočnost. *m. š.*



Slavje ob otvoritvi – Preteklo soboto so v stavbi slovenske gimnazije predali namenu nove prostore za Dvojezično trgovsko akademijo in zaključili tudi prenavo prostorov gimnazije.

ZLSD na drugem kongresu

Po dveh letih in pol je Združena lista socialdemokratov Slovenije opravila svoj drugi kongres in se potrdila kot delavska stranka, ki se zavzema za socialno pravičnost in zaščito delavstva. Slovenj Gradec je bil dva dneva v znamenju tega kongresa, na katerega so prišli delegati iz vse Slovenije, manjkalo pa ni tudi gostov iz sosednjih in drugih evropskih držav. Kongres je nosil naslov »Levo, zgoraj«, in pomembno je bilo, da je slovenska levica po političnih spremembah v državi po letu 1991 našla svoj profil in samozavest, ki je neobhodno potrebna za strankino delovanje in

politični vpliv. Podčrtali so dejstvo, da je ZLSD edina stranka levice v Sloveniji in neobhodno potrebna v ravnotežju političnih sil.

Predsednik ZLSD Janez Kocijančič je v svojem uvodnem govoru poudaril pomen demokratične levice za politično zgradbo države. »Udbomafijska paranoja« je protislovna, za njo se skrivajo najhujše neosnovane obtožbe, za katere ni dokazov. Zakon o denacionalizaciji da vsebuje vrsto socialnih in gospodarsko krivičnih rešitev. Kocijančič je poudaril, da je njegova stranka usmerjena proti populizmu, nacionalizmu – Slovenija ne potrebuje etničnega čišče-

nja. ZLSD podpira prizadevanja za vstop v EU, čeprav bodo tudi s te strani prišli razni gospodarski in finančni pritiski. Vladna koalicija je relativno uspešna kljub raznolikosti. Eden največjih problemov države je zagotovo brezposelnost, ki spet narašča. Treba se je zavzeti za izvoznike.

Kocijančič se je tudi zavzel za ministra za ekonomijo Tajnikarja, proti kateremu je bila v parlamentu vložena interpelacija, in požel buren aplavz. Stališče pa je zavzel tudi do cerkve: z nekaterimi svojimi zahtevami da cerkev krši 7. člen slovenske ustave, ki ureja njeno ločitev države.

INTERKULTURNA MREŽA

Zaupanje temelj sožitja

Včeraj in danes poteka v Celovcu 3. konferenca o ukrepih zaupanja, ki so edinole lahko temelj za sožitje različnih družbenih skupin, najsi so etnične, socialne ali drugačne.

Leta 1992 je Svet Evrope ustanovil delovno skupino, ki se ukvarja s pilotnimi projekti; Interkulturalna mreža v Celovcu je začela z interkulturalnimi projekti v bivši Jugoslaviji, Ukrajini, Nemčiji in v Avstriji. Sodelovanje s celovško univerzo ni slučaj, saj se je prav ta že v prejšnjih letih profilirala s podobnimi aktivnostmi. Od leta 1993 sta dr. Vladimir Wakounig in Brigitte Busch zavezana tudi Svetu Evrope, da nadzorujeta in iniciirata projekte.

Potrdilo delovanja pa je nezadnje tudi letos sprejeta okvirna konvencija Sveta Evrope, ki za svoje cilje prvič zabeleži poleg zaščite manjšin tudi pospeševanje interkulturalnega delovanja.

Več o konferenci v prihodnji številki.

S. W.

ITALIJA

Iskali orožje pri župniku

Pred nedavnim so italijanski karabinjerji opravili pri 86-letnem župniku Pasquale Gujonu v vasi Matajur hišno preiskavo; iskali so orožje, ki naj bi ga menda skrival. Pri tem so podrli tudi del stropa in poda, našli pa seveda niso nič. Kjer ni, še hudič ne more vzeti, pravi ljudski pregovor, ki se je potrdil v Matajurju. Dva velika žeblja na podstrešju, to je bilo odkritje karabinjerjev. Med prebivalstvom vlada veliko ogorčenje, saj vidijo to preiskavo v luči protislovenske gonje. S farani so se pri maši v protest zbrali farani, pa tudi Slovenci z Goriškega in Tržaškega in izpričali solidarnost z dekanom beneških Čedermacev, kakor z ljubeznijo imenujejo Pasquale Gujona.

Osebnosti za AWOLL

Socialno ekonomsko društvo AWOLL (projekt stanovanje in delavnica) v Celovcu, v okviru svojega delovanja pomaga osebam, ki so v težkem socialnem položaju. Društvo nudi vsak četrtek od 17. ure do 19. ure stanovanjsko telefonsko službo. Z akcijo (osebnosti telefonirajo za AWOLL) želijo pomagati predvsem finančno in socialno šibkim pri iskanju primernih stanovanjskih prostorov. Pretekli četrtek se je povabilu AWOLL odzval dež. sv. dr. Haller in se izkazal kot zelo spreten in zavzet telefonist in pogajalec. V nekaterih primerih pa je dosegel znižanje jamščin. *m. š.*

Fran Milčinski

BUTALCI

monogroteska
izvaja: Marjan Hinteregger



predpremieri
6. 12. 95 • 19.00
Kulturna taberna pri Joklnu • Celovec

7. 12. 95 • 20.00
nad Posojilnico • Škofiče

POLITIČNI AVTOGOL

»Konzervativni Slovenci me ne zanimajo«

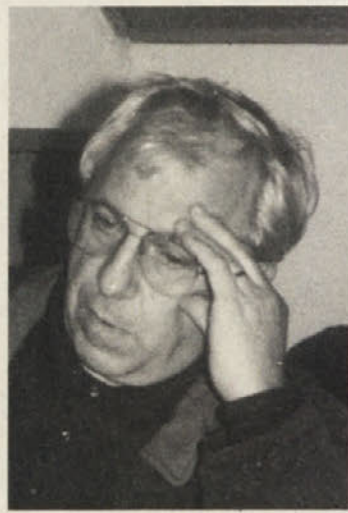
»Ko sem slišal za kandidaturo na listi Liberalnega foruma, sem mislil, da je to pustna šala. V to stranko nimam velikega zaupanja, saj je odpadla od svobodnjakov. Kako bo konzervativni del Slovencev volil LiF, ne vem, ko pa se zavzema za ukinitve zasebnih šol, med katerimi je tudi Mohorjeva, in proti križu. Zakaj pa si takrat glasoval za šolski zakon?« Tako nekako je svoje pomisleke na »predvolilnem« sestanku Enotne liste in kandidata LiF Karla Smolleja formuliral nekdanji dolgoletni občinski svetnik in vodja škofiške Enotne liste Herman Jäger.

Sestanka nad škofiško posojilnico sta se poleg kandidata Smolleja udeležila tudi predsednik deželne Enotne liste Andrej Wakounig in kandidat na deželni listi Marjan Pipp, iz treh občin – Škofiče, Hodiše in Vrba – pa se nas je zbralo ravno en ducat elovcev in radovednežev.

Karl Smolle se je tokrat res odrezal. Na Jägerove pomisleke je dejal, da je treba poslušati z obema ušesoma, da Liberalni forum ni proti zasebnim šolam, ampak da zahteva le enake podpore za zasebne civilne šole, kakor jih prejemale konfesionalne, verouk v šolah pa je precej vprašljiv, saj po njegovih izkušnjah na Dunaju učenci še tega ne vedo, kje je Rim in kje Jeruzalem. »Razmišljati je treba, kaj storiti s prijavljenimi in neprijavljenimi in nekaterimi, za katere je verouk potrata časa!«

»Konzervativni del Slovencev me ne zanima!« je še pribil. Razgovoril se je o sklepanju koalicijske in se vprašal, zakaj tudi

Slovenci ne bi imeli te pravice! Smolle je po svojih besedah kandidaturo sprejel po ponudbi Liberalnega foruma in po izrecni podpori Centra Avstrijskih narodnosti (CAN) na Dunaju, zaradi zagotovljene avtonom-



nosti v manjšinskih vprašanjih pa ga je podprla Enotna lista. Za CAN je dejal: »Presenetilo me je, s kakšno vehemenco so manjšine želele, da prevzamem mandat. Takrat smo najbolj napredovali, so dejali, prosimo, sprejmi mandat!« Tudi predsednik dunajskega centra je moral ostati, saj nimajo nikogar tako aktivnega.

»Odločitev ni bila lahka, ker sem se ravno pripravljajal za mednarodno dejavnost, saj sem postal svetovalec Združenih narodov za manjšinske pravice. Če pa vsi hočejo, sem sprejel.«

Na pomislek, da pa morda vendarle ne uživa podpore vseh organizacij, saj ga ne podpira ZSO in tudi Narodni svet ima pri tem kar nekaj težav, pa je dejal, da je zanj pomembno, da ga podpirajo volilci. »Ti pa so

povezani v strešno Enotno listo. Na vprašanje, ali je ta lista sploh še Enotna, saj imajo nekatere občinske frakcije s Smollejevo kandidaturo resne težave, Peter Waldhauser pa je zaradi tega celo izstopil iz deželnega vodstva, je predsednik EL Andrej Wakounig dejal, da je Waldhauserjeva poteza personalni ekshibicionizem, Pipp pa je menil, da ne bo taka škoda, če bodo nekatere občinske liste na prihodnjih volitvah slabše odrezale, predvsem tiste, katerih mandatarji se ne upajoagirati za slovenske pravice v občinah.

Govor je bil seveda še o nalogah, ki čakajo bodočega poslanca Smolleja v državnem zboru. Na prvem mestu je navedel nov zakon o narodnostnih skupnostih, takoj za njim pa spremembo zakona o šolstvu, ki bo nastopila po razsodbi ustavnega sodišča o dvojezičnem pouku na četrti ljudskošolski stopnji. V tem času mora biti v parlamentu močan človek!« je dejal. Še marsikatera misel je bila izrečena, nekatere so tudi nekoliko začudile, kot npr. tista, da je tedaj, leta 1988, za Smollejevo glasovanje za šolski zakon dala soglasje tudi ZSO (Wieser in Sturm poslancu Wablu), da je bilo to le taktična poteza, da smo dobili dvojezično TAK, da Zeleni niso ravno verodostojni za manjšinska vprašanja in Stoisičeva je pri njih zasidrana bolj zaradi drugih vprašanj itd. itd.

Smolle pravi, da tudi pred leti volilci niso bili za koalicio z Zelenimi, pa so se sprijaznili. Število glasov zanj je celo poraslo. Tako pa bo tudi zdaj. Da le ne bo tokrat z volilci križ!

Jože Rovšek

GRADIŠČANSKI HRVATI

Proti manjšinskemu mandatu

V gradiščanski prestolnici Železno (Eisenstadt) izhaja dvojezični (hrvaško-nemški) časopis »multi«, ki se je zapisal raznolikosti Gradiščanske. Izdajatelj je Hrvaški kulturni in dokumentacijski center, glavni urednik pa Martin Ivančič, ki je tudi predsednik hrvaškega sosveta. Predsednik Centra avstrijskih narodnih skupnosti na Dunaju Karel Smolle je v pismu uredništvu članom narodnostnih svetov odrekel vsakršno legitimnost zastopstva narodnih skupnosti. Hkrati je hvalil predlog osnutka temeljnega zakona o narodnostnih skupnostih, ki ga je pred nedavnim kot predsednik omenjenega centra predstavil na Dunaju ter zagovarjal manjšinski mandat po Pernthalerjevem in Öhlingerjevem modelu.

Smolleju, ki se vselej in povsod sklicuje na manjšinske organizacije, ki da ga podpirajo, je Ivančič med drugim odgovoril sledeče:

»Ti pišeš, da so avstrijske narodne skupnosti izdelale zakonski osnutek. To ne drži, to

je bil Center narodnih skupnosti – ki je tudi samo društvo, v katerem na primer sodeluje samo ENO društvo gradiščanskih Hrvatov (od 14 nadregionalnih). Poleg tega je znano, da niso vsi člani tako imenovane ga Centra narodnih skupnosti podprli ta osnutek.

V sosvetu gradiščanskih Hrvatov je zastopanih več društev kot ima Center narodnih skupnosti sploh članov.

Nobeno gradiščansko društvo ne podpira zamisli »manjšinskega mandata« – celo predsednica Hrvaškega kulturnega društva mag. Zlatka Gielerjeva je na seji sosveta (6. junija 1995) jasno izjavila, da takšen mandat v tem trenutku ni cilj Hrvatov. Če držijo moje informacije, je ona tvoja podpredsednica v vašem društvu.«

Za konec pa Ivančič Smolleju dobrohotno svetuje, naj Gradiščancem ne soli pameti, ker se znajo sami zastopati, vrhu tega pa želijo ohraniti »dobro gradiščansko vzdušje«.

F. W.

AVSTRIJA – EU

Za Koroško 725 milijonov

V Bruslju so pretekli teden za Koroško odobrili t. i. programe cilja 5 b. To so programi EU za pospeševanje obrobni in podeželskih regij v okviru evropske regionalne politike. Ta pospeševalni program na Koroškem obsega 88 odstotkov površine in 60 odstotkov vsega prebivalstva. V prihodnjih petih letih lahko Koroška pričakuje finančno podporo v višini 725 milijonov šilingov. Pogajanja o tem so na Koroškem in v Bruslju trajala skoraj dve leti! Z 580 milijoni sofinanciranja s

strani dežele, 681 milijoni sredstev od zveze in tremi milijardami zasebnega kapitala bo do leta 1999 skupno na razpolago 5 milijard šilingov. Na skupni tiskovni konferenci so deželni politiki Zernatto, Haller, Lutschounig in Grasser napovedali, da bodo ta sredstva investirali v inovacijske projekte v industriji, turizmu in obrti. Nadalje bodo en del investirali v podeželske regije z namenom, da preprečijo odseljevanje prebivalstva, ki ga je pričakovati v prihodnjih letih. m. š.

DS ALPE-JADRAN

Nazaj k izhodiščem!

Na zasedanju Delovne skupnosti Alpe-Jadran preteklo sredo, 22. novembra, v Mariboru, gostiteljica je letos in prihodnje leto Republika Slovenija, se je, sicer to še ni akutno, pojavilo vprašanje učinkovitosti Delovne skupnosti. Združenje, ki je po lastni definiciji nastalo leta 1978 »z namenom spodbujanja medregijskega sodelovanja in rušenja mejnih, političnih in jezikovnih pregrad«, danes šteje 17 članic in dve opazovalki iz 7 držav. Lok sega od Italije in Švice do Madžarske, od Bavarske do Hrvaške (306.653 km² površine, 43.838.000 prebivalcev, 5 uradnih jezikov: slovenščina, hrvaščina, nemščina, italijanščina in madžarščina) in jasno je, da je v tem, predvsem regijsko pomembnem združenju, vse več različnih in dostikrat si nasprotujočih ter centri-

fugalnih interesov in razvojev. Pri tem pa jedro, ki ga sestavljajo Slovenija, Koroška, Furla-

ogreva predvsem Koroška, da bi se tako rekoč povrnili k izhodiščem in s tem Delovni skup-



Slovenija (na sliki minister za gospodarski razvoj Janko Deželak) je bila gostiteljica srečanja predsednikov vlad dežel Alpe-Jadran

nija, Hrvaška in Štajerska, vse bolj blede, hkrati pa pada politična teža skupnosti.

Zato je bila v Mariboru sprožena zamisel, zanj so

nosti dali novega zagona. To pa ne pomeni zmanjšanja števila članic, ampak dodatni manjši krog odločanja (jedro) ter koncentracijo na dejanske proble-

me članic in skupnosti. Ti problemi so zelo konkretni: vprašanje pitne vode in zaščite vseh tozadevnih rezerv, problematika odpadkov, ki postaja vse bolj pereča. Pri tem bi bile lahko mogoče regionalne rešitve.

Prav tako v samem jedru odprtih vprašanj je odnos do EU. Del članic Delovne skupnosti je že v uniji, drugi pa ne. Članice bojo nečlanicam pomagale pri njihovem približevanju Bruslju.

V Mariboru je bil sprejet dokument o strukturalni reformi Delovne skupnosti. Da bi zmanjšali stroške, poenostavili birokracijo in dvignili prodornost skupnosti, so članice ustanovile štiri komisije: za okolje in gospodarstvo, kulturo in družbo, zdravstvo in socialne zadeve ter kmetijstvo in gozdarstvo. Sprejeta je bila tudi resolucija v zvezi z razvojem v Bosni. Članice Delovne skup-

nosti so izrazile svoje veliko zadovoljstvo nad premirjem in so ponudile vso svojo pomoč pri obnovi razdejanih predelov Bosne in tudi Hrvaške. V ta namen je DS odobrila milijon šilingov, kar sicer ni veliko, a je vendarle dve tretjini njenega letnega proračuna.

Delovna skupnost Alpe-Jadran se hoče še bolj vključiti v evropske politične, gospodarske, komunikacijske in strokovne tokove in se prizadeva za čim boljše stike z drugimi podobnimi asociacijami in državami.

Slovenija je kot gostiteljica svojo nalogo opravila odlično in se ponovno promovirala kot država s smislom za politične stvarnosti in zokusom za primerne okoliščine. Delovni pogoji v Narodnem domu so ustrezali ravni zasedanja.

Franc Wakounig

ŠOLSKA LOKACIJA NA JANEŽIČEVEM TRGU

Mladina ima odlične izobraževalne pogoje

Sobota, 25. november, je bila za slovensko in dvojezično študirajočo mladino na Koroškem zelo pomemben dan: poslopje na Janežičevem trgu 1 v Celovcu, v katerem imajo svoj sedež Zvezna gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence ter Dvojezična trgovska akademija, je bilo po poldrugo leto trpajoči obnovi, dozidavi in pregradnji svečano predano izobraževalnemu namenu.

Z ustanovitvijo Dvojezične trgovske akademije in z odločitvijo, da bo imela sedež v poslopiju na Janežičevem trgu, je bilo povečanje poslopja neobhodno potrebno. Po (za avstrijske razmere) zelo kratkem provizoriju se je država odločila za generalno sanacijo in nadgradnjo poslopja, ki naj bi ustrezalo vsem potrebam sodobnega učnega procesa.

V času obnove in gradnje je pouk tekkel naprej, šolarji in profesorji obeh šol pa so motnje in omejitve prenašali zelo uvidevno.



Ministrica za pouk dr. Elisabeth Geher je ravnateljici TAK Maji Amrusch-Hoja predala ključ

Priložnost za Avstrijo

V soboto se je v obnovljenem in povečanem poslopiju zbrala deželna in zvezna šolsko-poli-

tična smetana na čelu z ministrico za pouk dr. Elisabeth Gehrrejevo in deželnim glavarjem Zernattom. Med gosti so bili tudi predsednik deželnega šolskega sveta Glantschnig, pristojni deželni referent za gradnje Grasser, vodja manjšinskega šolskega oddelka dr. Anton Feinig, predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev Marjan Sturm in Nanti Olip, generalni konzul Slovenije Jože Jeraj, in seveda starši dijakov ter številni prijatelji šole.

V svojih govorih so politični predstavniki izrazili veselje nad opravljenim delom, kajti šola sodi med najsodobneje opremljene v Avstriji, ob tem pa tudi zadovoljstvo, da je Dvojezična trgovska akademija dobila lastne prostore, kajti ustrezno izobražena mladina je najboljši kapital države in porok za njen razvoj.

Deželni glavar Zernatto je dejal, da je vesel, ker je slovenska študirajoča mladina na Koroškem dobila boljše izobraževalne možnosti in da to šolo obiskujejo tudi šolarji iz drugih držav. To je samo dokaz za ugled, ki ga uživa Dvojezična trgovska akademija, in priložnost, da dežela izrabi nove možnosti, ki so se odprle z vključitvijo v EU in z razvojem na jugovzhodu Evrope. Te možnosti pa bosta Koroška in Avstrija mogli izkoristiti le s primerno izobraženo in usposobljeno mladino, kakršna dorasča na tej šoli.

Zernatto je nasprotoval vsem načrtom varčevanja in krčenja proračuna na račun šolstva in izobraževanja, in od države zahteval, naj nujno izvede tudi sanacijo drugih šolskih poslopij v deželi.

Zlata ključa

Ključa ravnateljici Dvojezične trgovske akademije mag. Maji Amrusch-Hoja in ravnateljju slovenske gimnazije dr. Re-

ginaldu Vosperniku je predala zvezna ministrica Gehrrejeva. Naglasila je, da je mladina bodočnost in izobraževanje najvažnejši del političnega dela. Zavzela se je za notranjo šolsko reformo in posebej poudarila pomen mednarodnih stikov, ki naj jih mladina navezuje. Mladina naj pogleda čez meje, EU je izziv in opcija za prihodnost. Opozorila je na to, da ne smemo pozabiti držav vzhodne in južne Evrope in da z njimi navezujemo partnerske stike in jim pomagamo. Pohvalila je impulze, ki jih dvojezična TAK daje sosednjim in prekomorskim državam, kajti takšne šole v ostali EU ni, pa tudi vzhodne in južne sosede ter v Braziliji se zanimajo za to obliko izobraževanja.

Ravnateljica TAK Maja Amrusch-Hoja je uvodoma poudarila pomen šolstva in izobraževanje v materinem jeziku za obstoj in razvoj narodne skupnosti. Posebej to velja še za gospodarstvo, ki lahko pričakuje najboljše izobražene absolvente trgovske akademije s posebnim poudarkom na vzhodni in južni Evropi. Investicija, ki jo je država vložila v šolsko poslopje, se bo kmalu obrestovala, je menila.

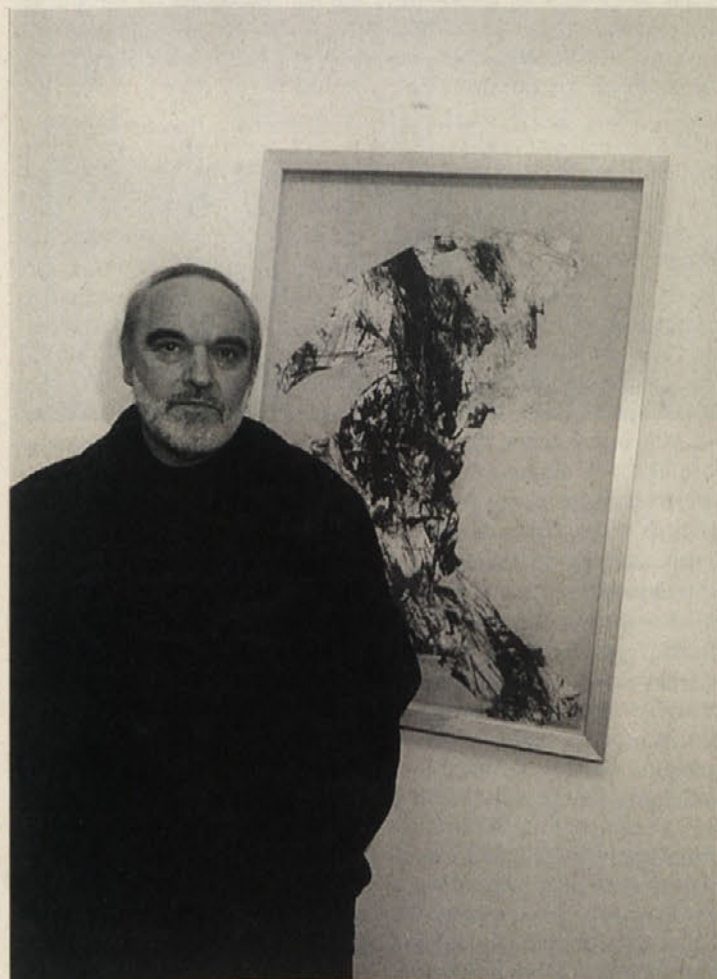
Amortizirani kapital

Ravnatelj slovenske gimnazije Reginald Vospernik je na kratko nakazal prostorski razvoj gimnazije, se posebej zahvalil umetniku Valentinu Omanu za umetniško oblikovanje poslopja in poudaril, da slovenska gimnazija svoje izobraževalno poslanstvo jemlje zelo resno. Ob tem je opozoril na pomembnost, ki jo zavod polaga interkulturni vzgoji in odpiranju šole ter krepitvi evropske miselnosti in zavesti. V tej zvezi je naštel stike, ki jih gimnazija goji s šolami po domala vsej Evropi.

Vsekakor pa je negativno presenetilo dejstvo, da je svoj govor opravil skoraj izključno v nemščini in se je za tistih nekaj stavkov v slovenščini celo opravičil. Ti stavki pa niso bili namenjeni šoli in njenemu poslanstvu, kamor po njegovih besedah menda sodi tudi krepitev identitete slovenske mladine, ampak vodji manjšinskega šolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu dr. Antonu Feinigu, ki se odpravlja v zaslužni pokoj.

Gimnazijski zbor pod vodstvom mag. Romana Verdela je otvoritveno slovesnost oplešal s svojim nastopom, povezovala pa sta prof. Kavčič in Kuchler.

Franc Wakounig



Prostore je umetniško opremil Valentin Oman



Sodobni prostori omogočajo kvalitetno izobraževanje

DS KOROŠKA 95 IN MEJE

Evropa - neuresničljive sanje o brezmejnosti

»Meje in njihovo preseganje – izziv za prihodnost« je bila tema diskusijskega večera Delovne skupnosti »Koroška 1995« v sredo, 15. novembra zvečer. Referirali so univ. prof. dr. Hans Joachim Bodenhöfer (celovška univerza), univ. prof. dr. Jože Mencinger (univerza Ljubljana) in predsednik furlanske zveze industrialcev Franco Fontanini.

Vsebinski srž referatov je, da državne meje oz. politično ali in gospodarsko utemeljene omejitve posameznih držav kljub vsej združitveni evforiji še vedno ali pa spet zavirajo odpiranje meja in s tem bremenijo proste trgovinske pretoke. Kot primere za to je predsednik furlanskih industrialcev Franco Fontanini navedel prav avstrijske predpise, ki otežujejo prehod inozemskih tovornjakov. Pa tudi lastni državi ni prizanesel, hudo je kritiziral italijansko zunanjo ministrico Agnelli, ki normalizacijo odnosov s Slovenijo in njeno vključevanje v evropske strukture pogojuje z nacionalistično-političnimi zahtevami optantov (Italijani, ki so po vojni zapustili Istro), za katere so v okviru Osimskega sporazuma že dobili odškodnino) in s tem zavira prepotrebne medsebojne gospodarske in siceršnje odnose. Sploh pa je Faresina, italijansko zunanje ministrstvo, po osamosvojitvi Slovenije zapravlila preveč dragocenega časa, namesto da bi po želji furlanskih podjetnikov skušala vzhodni sosedni čim bolj utreti pot v Evropsko unijo.

EU ne mara novih članic

Prav vprašanje pridruženega ali polnega članstva Slovenije v EU je v diskusiji dobilo precej središčno mesto. Profesor Bo-



Referenti na diskusiji DS Koroška 95

denhöfer je menil, da bi Sloveniji že pridruženo članstvo prineslo zadosti gospodarskih in političnih ugodnosti in prednosti. Podobnega mnenja je bil do določene mere tudi prof. Mencinger, prvi gospodarski minister v prvi demokratično izvoljeni vladi Slovenije. Dejal je, da EU v prihodnjih petnajstih letih ne bo več sprejemala novih članic, ker bi prišle izključno iz vzhodne Evrope, in bo določenim državam (bivšim »habsburškim deželam«), med njimi tudi Sloveniji, ponudila pridruženo članstvo. Tako dolgo pa Slovenija tudi naj ne bi spreminjala 68. člena ustave, ki tujcem ne dovoljuje lastništva zemlje. Kajti »zaradi spremembe tega ustavnega določila ne bomo niti en dan prej v EU«, je menil Mencinger, prepričan, da od vseh reformnih držav Slovenija najbolj izpolnjuje zahteve EU, vrhu tega pa je ena od redkih držav poleg Nemčije in Luksemburške, ki že danes iz-

polnjujejo maastrichtske pogoje za vključitev v evropski monetarni sklad.

Evforija okrog EU

Gospodarski strokovnjak pa je relativiral slogan o Sloveniji kot uspešnici. Drži, da je makroekonomski položaj države ugoden, saj ima že nad 3 milijarde dolarjev deviznih rezerv, kar je več kot je tolarjev v obtoku, da inflacija (trenutno pri 9 %) pada in je proračun že nekaj let izravnal. A to je strdina plat medalje. Kisla plat pa je, da se življenjski standard prehitro dviga, da so se prekomerno dvignile plače – kar je privedlo do rasti personalnih stroškov, to pa daljnoročno slabi mednarodno konkurenčnost Slovenije z vzhodno Evropo, kajti tuji investitorji si raje poiščejo države v sosesčini, kjer je delovna sila cenejša.

Mencinger je priznal, da so bili v Sloveniji glede članstva v EU preveč optimistični in niso

upoštevali interesov unije pri izbiri novih članic in širitvi na vzhod. Možne nove članice iz vzhodne in južne Evrope bi v sistemu EU povzročile precejšnje motnje (nenadzorovan priliv velikih mas delovne sile, agrarna konkurenčnost in podobno), na drugi strani pa bi EU morala vanje samo na agrarnem sektorju vložiti 29 milijard euejev.

Gospodarski izolacionizem

Precejšnja hiba slovenskega gospodarstva je prav privatizacija, v sklopu katere so dostikrat po nepotrebnem razparcelirali in tudi ukinili velika podjetja. Po drugi plati pa vsakemu slovenskemu podjetju, ki bi investiralo v tujini, po neumnem grozi očitak, da odliva denar v tujino. Mencinger je v tej zvezi zavzel tudi jasno stališče do odnosa, ki ga ima Slovenija do svojih podjetij na Koroškem, in kritiziral vse po-

jave gospodarskega izolacionizma. Po njegovem je velika napaka in škoda, da Slovenija svoje lastništvo v zamejstvu oz. v tujini s tako lahkoto in neodgovornostjo izpušča iz rok, namesto da bi mostiče v EU-jevski državi, kar Avstrija je, obdržala in ga skušala razviti. To kratkovidnost posebej nazorno kaže prav usoda tovarne IPH v Žitari vasi.

Med dobrodošle možnosti gospodarskega utrjevanja Slovenije v evropskem prostoru sodi ugledno članstvo v EFTI, o trgovanju z bivšimi jugoslovanskimi republikami pa je bivši minister dejal, da bo to bistveno manjše kot pred razpadom skupne države. Vedeti je treba, da bojo to revne države, ker je njihovo gospodarstvo zaradi vojne docela na tleh. Dobra zamisel pomoči njim bi bil nov »Maršalov plan«. Naglasil pa je, da se, odkar je Avstrija v EU, normalizira blagovna izmenjava s Slovenijo predvsem zato, ker so padle avstrijske uvozne prepreke.

Koroška zamuja

Podoba, ki jo je o prihodnosti koroškega gospodarstva v prostoru Alpe-Jadran predstavil prof. Bodenhöfer, je bila zelo protislovno realistična. Dežela je zamudila korak z razvojem, tu manjka duha inovativnosti in podjetnosti in pameten odnos do jezikov sosedov, na drugi strani pa ima ta dežela visoko kvalificirano delovno silo, zdravo okolje, potrebno infrastrukturo (na primer tehnološki park v Podkloštru) in jezikovne pogoje, da si kot most med EU in reformnimi državami od te lege ustvari koristi. Bodenhöfer zelo pogreša politične impulze in pripravljenost za tveganje in odprtost. **Franc Wakounig**

SLOVENJ GRADEC

Posvet o perspektivah gospodarstva

Investicije oživljajo, kapital je težko dostopen in predrag. Dan pred kongresom Združene liste socialdemokratov, ki je potekal 25. in 26. novembra v Slovenj Gradcu, je župan te mestne občine Janez Komljanec pripravil pogovor domačih gospodarstvenikov z ministri dr. Maksom Tajnikarjem, Rino Klinar in Sergijem Pelhanem ter državnim sekretarjem v Ministrstvu za znanost in tehnologijo dr. Radom Genorio. Posveta se je udeležilo okrog štirideset predstavnikov podjetij, občine in bančništva.

Minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar je povedal, da se gospodarska rast v Sloveniji umirja in celo upada, kriza pa se seli na tako imenovano srednja podjetja. Soočamo se s pomanjkanjem

svežega kapitala, tako domačega kot tujega, prav tako bi bile zaželeni naše naložbe v tujini. Pri tem je bistvenega pomena vloga bank, ki bodo še dolgo v sanaciji, zaenkrat pa gospodarstva ne podpirajo brez državnega poročstva. Poleg tega je to drag kapital, saj imajo slovenske banke najvišjo maržo v Evropi. Delno bo to vrzel za polnila država z ugodnim kreditiranjem iz zbranih sredstev kupnin iz procesa lastninjenja. Poleg tega je minister za prvo polovico prihodnega leta napovedal spremembo tečaja tolarja v korist izvoznikov. Kot poglobljena dejavnika gospodarskega razvoja v naslednjem letu, ki ga je imenoval tudi prelomno, je navedel domačo porabo in investicije, ki že naraščajo, vendar pa predstavljajo šele 22-od-

stotni delež v finalnem povpraševanju. Na področju velike javne porabe je menil, da ni problem v 47-odstotnem deležu nacionalnega bruto proizvoda, saj je to primerljivo z Evropo, temveč so problem viri. Ob tem je izpostavil pritekanje prispevkov iz bruto plač in nerazvit davčni aparat. Kot prvo novost je napovedal davek na premoženje, od katerega pa bodo veliko pridobile občine. Glede velikega števila brezposelnih je menil, da je dosežek tudi to, da se ni povečala.

Ministrica za delo, družino in socialne zadeve Klinarjeva je med drugim dejala, da je širjenje števila državnih uslužbencev direktna posledica sprejemanja zakonodaje in da se bo torej ta proces nadaljeval. Ape-

partnerjev tudi pri racionalizaciji stroškov javne porabe na vseh nivojih ter predstavnikom podjetij položila na srce nujnost vlaganja v kadre. Ob izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja je ponovila prepričanje, da ne gre le za socialni mir, ampak za ohranjanje zdravih jeder, kar je veliko ceneje, kot pa pričenjati iz ničle. Seveda je potrebna tudi družbena stabilnost. V zadnjih letih prehoda v tržno gospodarstvo so z ukrepi na področju dela pomagali okrog 200.000 ljudem, samo železarski koncern pa je prepolovil zaposlene od prvotnih 19.000. Skratka, imeli bi trikrat več nezaposlenih, če teh ukrepov pri zaposlovanju ne bi bilo. Brezposelnost tudi ni prizadela vseh regij enako, bolj pa jo občutijo nižje izob-

raženi, moški in starejši ljudje.

Državni sekretar dr. Rado Genorio, ki je nadomeščal ministra dr. Rada Bohinca, je direktorje opozoril na nujnost prenosa znanja v prakso, za kar so pogoj tudi strokovni kadri v podjetjih. Predstavil je možne oblike črpanja denarja iz skladov Ministrstva za znanost in tehnologijo za prenavo in razvoj tehnologije v podjetjih in dejal, da ministrstvo šola 1300 novih doktorjev znanosti, kateri bi morali dobiti zaposlitev tudi v gospodarskih podjetjih.

Minister za kulturo Sergij Pelhan pa je govoril tudi o kulturi v funkciji razvoja gospodarstva, kar je podkrepil s tujimi in domačimi primeri: Kobariški muzej ustvari trikratna sredstva, ki so potrebna za delovanje, prodaja masovne kulture je ponekod zelo donosna tudi za državo. Ob tem je bil kritičen do države, ki ni učinkovita pri pobiranju davkov.

Samo Šavec

ŠMARJETA V ROŽU

Proti podeželskim veleanalizacijam

Koroška platforma za decentralno čiščenje in EL Šmarjeta v Rožu sta pretekli četrtek za občane in druge interesente pripravili informacijski večer o decentralnih možnostih očiščevanja odplak. Na to temo je predaval svetovno znani strokovnjak dr. Joachim Niklas, dipl. agrarni biolog od društva za biološko in ekološko tehnologijo iz Berlina. Naravovarstvena zavest počasi, vendar vztrajno prodira v glave in srca onesnaževalcev našega življenjskega prostora. Vedno več znanstvenikov in iniciativ se ukvarja z alternativnimi koncepti odstranjevanja odplak. Posamezne občinske iniciative skušajo po svojih močeh in s pomočjo strokovnih študij prepričevati pristojne politike in gospodinjstva o smiselnosti oz. nesmiselnosti veleanalov ter o astronomskih finančnih sredstvih, ki bodo potrebna za njihovo realizacijo. Raziskave in tehnologija o decentralnih čistilnih napravah in njenem biološkem pomenu za naravno ravnotežje so v zadnjih letih močno napredovale. Zna-



Dr. Joachim Niklas, strokovnjak za agrarno biologijo

no je, da so veliki povzročitelji onesnaževanja predvsem industrija, kmetje z intenzivnim poljedelstvom (visoke količine nitrata v pitni vodi) in posamezna gospodinjstva. Problemi so v vseh regijah in državah podobni, zato je izmenjava mnenj in informiranje potrebno.

Predavatelj je s slikovnim materialom zelo nazorno prikazal različne sisteme decentralnih čiš-

tilnih naprav in njihovo delovanje. Prednost teh naprav vidi v tem, da ostane očiščena voda (stopnja čistosti odvisi od naprave same) v kraju samem, to pomeni, da je okolju bolj primerno, ker pozitivno vpliva na talno vodo; očiščeno vodo pa gospodinjstva lahko uporabijo za druge namene, npr. za namakanje vrto, male biotope, nasade itd. Vrhu tega pa so stroški za male

čistilne naprave v podeželskih naseljih znatno nižji. To so pokazale tudi študije raziskovalnega inštituta »Joanneum Research« iz Gradca. Jasno pa je, da je delovanje takega decentralnega modela odvisno od aktivnega vključevanja in odločanja občanov. Tak model je izraz drugačnega odnosa onesnaževalcev do dragocene narave, ki je in bo osnova našega življenja.

Po strokovnemu predavanju je sledila živahna razprava. Podžupan Wolte (Šmarjeta) je izjavil, da nameravajo za Šmarjeto zgraditi decentralno čistilno napravo; problem pa vidi pri deželni zakonodaji, v zakonu o ponikanju. Občinski odbornik Josef Pototschnig z Bistrice pri Pliberku je izrazil močne dvome v možnost financiranja veleanalov. Občine in z njimi vred gospodinjstva pa čakajo velike finančne obremenitve. Odločno je nasprotoval zakonu o ponikanju. Predlagal je, da naj se z alternativnimi koncepti končno ukvarjajo tudi pristojni deželni politiki, župani in seveda posamezni onesnaževalci. Državnozborski poslanec Dolinschek zakona o ponikanju sicer ni zavnil, rekel pa je, da je za Šmarjeto treba najti najcenejšo varianto.

BILČOVŠ

Pretekli četrtek je o vprašanju kanalizacije razpravljala tudi občinski svet v Bilčovsu. Znano je, da sta poleg občine Bilčovs v zvezo za odplake vključeni še občini Bistrica v Rožu in Borovlje. Županja Stefanje Quantschnig (SP) je v razgovoru za SV potrdila »sklep občinskega zbora o izstopu iz zveze za čiščenje odplak pod pogojem, da se preveri pravna osnova pogodbe z deželo. Občinski svet je načelno za decentralno, občinsko čistilno napravo, ker je za občino primerna in pa ugodna. Taka rešitev bi ustrezala tudi načelom čiščenja odplak. Predstavnica platforme za decentralno čiščenje in občinska odbornica Ingrid Zablatnik (EL) pa meni, da izstop iz zveze odplak ne bo tako enostaven. Treba bo pač rešiti pravno vprašanje. Predračun, ki ga je pripravila deželna vlada, ni več v skladu z dejanskimi stroški. Ti pa so za veleanalizacijo zelo visoki. Kako pa bosta reagirala župana Gradenegeger (Bistrica) in Krainer (Borovlje), pa še ni znano. Vsekakor pa bi bil dejanski izstop občine Bilčovs iz zveze odplak signal za druge koroške občine in deželo, da ponovno razmislijo o smislu podeželskih velikih kanalizacij. m. š.

OBČNI ZBOR KDZ:

Dober ducat »zvestih« članov



Del odbora Koroške dijaške zveze

Zelo pičlo število članov, nič več kot dober ducat od preko stodvajsetih, se je zbralo v petek, 24. novembra zvečer, da bi (in po polurnem zamiku so) izvedli redni občni zbor Koroške dijaške zveze. Monotona razprava, bila je verodostojna slika dejanskega stanja v organizaciji, se je v glavnem vrtela okoli spremembe pravil, na dnevnem redu pa je bilo še poročilo predsednice in manjkajoči poročili tajnice ter blagajnika. Zaradi tega se je pojavil predlog, naj predsedstvo ne dobi razrešnice, a jo je, ker je večina glasovala zanjo. Ponovno izvoljena pred-

sednica je vedela naštetih kar nekaj dejavnosti, med drugim koncert rock ob meji, seminar Mens v letošnjih velikonočnih počitnicah, diskusijo s predsednikom ZSO Marjanom Sturmom in pogovor s Karlom Smoljem in Marjanom Pippom, miklavževanje in drugo, na primer film »back up«. Glavna ovira za organizacijo naj bi bili lastni prostori, ki jih KDZ nima. Menda jih bo 15. januarja 1996 končno le dobila v prostorih Mohorjeve, če bo, in to je menda pogoj, NSKS prevzel nadzor in poskrbel osebo, ki naj mladino spremlja in ji svetuje. To na-

logo naj bi prevzela Milka Hubobnik.

Pri volitvah ni bilo dramatičnih sprememb. Predsednica je spet Eva Obreza, podpredsednica je Krista Malle, blagajnik je Miha Koren, tajnica Mojca Lorenci, nadomešča jo Tamara Wieser, Štefan Vospertnik pa je časnikarski referent. Poleg izdajanja lastnega časopisa so na sporedu še seminar za retoriko, literarni večeri in koncerti (slednji pa le, če bojo tudi prostori ...) in pa stiki z organizacijo dijaške mladine iz Slovenije.

Franc Wakounig

CELOVEC

Peterle pri EL

Predsednik Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle se je mudil na uradnem obisku pri NSKS in EL. Podprl je Smolljevo kandidacijo pri LiF, ker je mnenja, da je z avtonomijo zagotovljeno njegovo samostojno politično delovanje.

Predstavniki NSKS so tudi izjavili, da so izdelali nov osnutek načina finansiranja zamejskih organizacij s strani Sloveni-

je, podrobneje pa ga niso predstavili. Peterle pa je poudaril, da glede multikulturalnosti nameravajo krščanski demokrati podpirati le tiste koncepte, ki izhajajo iz nacionalne identitete in ne le jezika in kulture. Kaj še označuje narodno identiteto na Koroškem, ni povedal. Na vsak način pa da dovršen del te identitete sloni na gospodarskem položaju manjšine. S. W.

ZASEDANJE V STRASBOURGU

Evropska televizija za narodne skupnosti

Na Svetu Evrope in v evropskem parlamentu v Strasbourgu je bilo ob koncu tedna zasedanje predsedstva Evropske regionalne televizije, na katerem so sodelovali tudi nacionalni koordinatorji iz vseh evropskih držav. Pomemben rezultat za evropske narodne skupnosti: poslušanje v elektronskih sredstvih javnega obveščanja narašča.

Pa ne le poslušanje. Dva meseca po ustanovitvi Evropske zveze radiotelevizijskih ustanov malih narodov in narodnosti so bili v Strasbourgu dogovorjeni pomembni prvi koraki sodelovanja v smislu nacionalnega partnerstva. Pod tem geslom je namreč Mirko Bogataj, predsednik tega združenja, v Svetu Evrope predstavil prve projekte za prihodnje leto. V evropskem mestu kulture Koebenhavnu bo

ob koncu maja letni kongres Evropske regionalne televizije CIRCOM, na katerem bodo mali in veliki skupaj predstavili dve pomembni listini: priporočila evropskim televizijskim ustanovam za primerno obveščanje o narodnih skupnostih in evropski dogovor o manjšinah v televiziji. Na kongresu bo Mirko Bogataj s sodelavci predstavil film o evropskih narodnih skupnostih in vodil diskusijo, ki naj bi nagovorila vodilne evropske medijske menedžerje. Poleg tega je manjšinam po dogovoru v Strasbourgu že zagotovljeno novinarsko šolanje s finančno pomočjo Sveta Evrope in Evropske regionalne televizije CIRCOM. Ta je po zasedanju v Bruslju ponudila tudi možnosti sodelovanja v satelitski televi-

ziji. Od leta 1997 dalje pa bodo mali in veliki skupaj razpisali posebno medijsko nagrado za najbolj uspešne filme o sožitju in srečanjih večin in manjšin. Na evropskem odru v Koebenhavnu so svoj obisk najavili že tudi delegati iz severne in južne Amerike, sodelovali bodo tudi Afričani, medtem ko bodo šolanje skupaj s strokovnjaki manjšinskih televizij vodili eksperti BBC iz Anglije. Na zasedanju v Strasbourgu so delegati soglasno spremenili statut Evropske regionalne televizije. Odslej bo v predsedstvu organizacije poleg predstavnika Evropske televizije in Sveta Evrope tudi predsednik Evropske federacije radiotelevizijskih ustanov malih narodov in narodnosti Mirko Bogataj. ■

OBČNI ZBOR

Bogata kulturna bera na Radišah

Presenetljivo široke in množične so vrste kulturnih dejavnosti, ki smo jih lahko spremljali v zadnjih dveh letih na Radišah. Kakor kaže, ni prosvetnega društva na dvojezičnem ozemlju, ki bi skrbelo za tolikšno in tako razvejano kulturno bera kot prav njihovo društvo. 106 prireditvev je bilo od novembra 1993 dalje: pevskih, gledaliških, otroških, družabnih, športnih ...

Zadnji občni zbor v soboto, 25. novembra, v kulturnem domu se je z zadovoljstvom seznanil s to ponosno bilanco in v dokaj optimističnem vzdušju nakazal, da v bodoče ni pričakovati ovir in zastojev, saj je interes in veselje do kulturnega dela morda še najbolj značilna poteza radiških prosvetašev.

Središče dogajanja je kulturni

dom, ki nudi vse prostorske možnosti za uveljavljanje kulturnega dela, in v njem se skorajda vsak dan nekaj dogaja. Vendar to terja od odgovornih v društvu, zanesljivost in disciplino, odgovorno razdelitev dela in pripravljenost za sodelovanje med vsemi društvenimi člani. To je seveda osnova, da kulturno delo v društvih lahko poteka. V mnogih društvih prav to pogrešamo, na Radišah pa lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da organizacijska osnova društva z nujno potrebno delitvijo dela in odgovornosti dobro deluje.

Omeniti velja vsaj nekaj dejavnosti: vsakoletne gledališke premiere (zadnja leta tudi otroške igralske skupine), lanske leto 90-letnico z obširno jubilejno brošuro, v kateri so bili

objavljeni tudi rezultati na Radišah opravljene etnološke raziskovalne delavnice, tedenski otroški živ-žav v kulturnem domu, redno kulturno sodelovanje z občino Žrelec, kulturna izmenjava s skupinami v Sloveniji in Italiji in vzajemno sodelovanje s cerkvijo (pevci prosvetnega društva so tudi cerkveni pevci).

Na občnem zboru je bil z manjšimi spremembami izvoljen odbor, ki je bil že doslej na čelu društvenega delovanja. Ponovni predsednik T. Ogris pa je v svojih razmišljanjih izrekel predvsem priznanje in zahvalo vsem društvnikom, ki z idealizmom, veseljem in ponosom skrbijo za pestro in živahno kulturo na Radišah.

J. M.

DOBRLA VAS

Občni zbor SPD »Srce«

Po dveh letih so v nedeljo, 26. novembra, društveniki iz Dobrle vasi spet položili obračun kulturnega dela in pri tem ugotovili, da so z dejavnostjo v glavnem zadovoljni. Sicer jim ni uspelo vse, kot bi si želeli, med drugim se je ponesrečil poskus, da bi poživilo gledališko dejavnost, pa vendar je prišlo do konkretnih premikov na drugih področjih: pevski zbor je po potovanju na Poljskem in po zamenjavi zborovodje (Marjana Berložnika je zamenjal Marjan Podrečnik) prebolel krizo in se spet okrepil z mladimi pevci, dobroskopski otroci pa so prav letošnjo jesen naštudirali prvo otroško gleda-

liško predstavo, ki so jo še isti dan zvečer zaigrali v dobrolskem kulturnem domu.

Nepreslišna je bila ugotovitev, da so asimilacijski pritiski od občine zelo hudi in da je zelo malo pripravljenosti za sodelovanje. To se je zelo jasno pokazalo ob plebiscitnih proslavah, ko je »Srce« dalo pobudo, kako bi v prihodnje pripravljali skupna desetooktobrska praznovanja. Pozitivnih reakcij od občinskih oblasti ni.

Prihodnje leto praznuje društvo 90-letnico obstoja, v ta namen se je pobratilo s slovensko gimnazijo in bi mu bilo v veliko zadoščenje, če bi svojo obletnico lahko prazno-

valo v obnovljenem kulturnem domu. Obnovitvena dela že potekajo (popraviti oz. zvišati strop in povečati oder in pridobiti dodaten prostor za razne vaje) in zaenkrat ležijo v glavnem na ramenih nekaterih društvenikov, ki brezplačno opravljajo osnovna obnovitvena dela. Želeli je, da bi Dobrolci dobili take prostore, v katerih bo mogoče uresničiti kulturne prireditve vseh vrst.

Na občnem zboru je bil v glavnem potrjen stari odbor s Stefanom Kramerjem na čelu, le na tajniškem mestu je prišlo do zamenjave, Pasterkovo je zamenjala Ljudmila Sturm.

J. M.

»Jurka« v Dobrli vasi

V nedeljo zvečer, 26. novembra, se je v kulturnem domu v Dobrli vasi prvič predstavila otroška gledališka skupina SPD »Srce« z otroško igro »Jurka«. Režiral je Peter Militarov, za sceno pa je poskrbel Niko Kranjc-Kus. Prijetno otroško predstavo so dobrolski otroci zaigrali sproščeno, veselo in zelo razposajeno. Glede na to, da so vsi igralci igrali prvič, jim k temu spodbudnemu dejanju lahko samo čestitamo. Igralska svežina in naraven humor, kar so gledalci skozi vso sorazmerno dolgo predstavo lahko uživali, sta samo potrdila, da se vložek v kulturno ustvarjanje otrok in mladine vsekakor splača.

KONCERT AKADEMSKEGA PEVSKEGA ZBORA

»Tone Tomšič« v Železni Kapli

Zadnja jesenska meseca v Železni Kapli sta bila polna prireditvev in dejavnosti: kulturni večer ob plebiscitnih proslavah, na katerih so nastopala domača društva in skupine, koncert ob 10-letnici Smrtnikovih fantov, »Dober večer, sosed« na predvečer avstrijskega nacionalnega praznika, koncert Zbora pedagoške akademije, klasični koncert mladih slovenskih umentikov na Koroškem in končno preteklo soboto koncert Akademskega pevskega zbora »Tone Tomšič«.

Ta koncert je postal v Železni Kapli že kar stalnica v jesenskem delu kulturnega življenja. Tako je tudi letos potekal pod pokroviteljstvom župana dr. Petra Haderlappa, na pobudo župnika Poldeja Zundra in z domačimi slovenskimi in nemškimi društvi kot soprireditelji. Koncertni repertoar je ob-

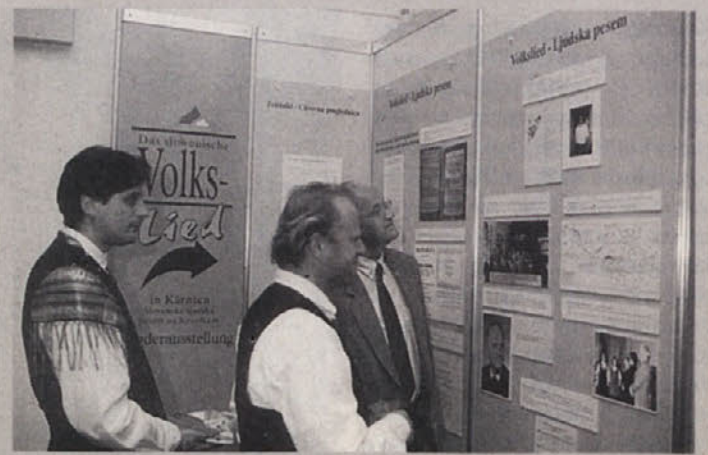
segal nabožne pesmi v glavnem v latinskem, nemškem in slovenskem jeziku z zaključnim delom nekaterih najbolj znanih slovenskih narodnih pesmi. Skozi celoten program pa je bilo čutiti, da na odru stoji zbor, kateremu je pod živahnim vodstvom dirigenta zahtevnost umetne in čutnosti narodne pesmi pravo veselje. To pa se je preneslo tudi na publiko.

Ob koncu je Poldej Zunder poudaril, da je vesel, da živi v občini, katere župan ima toliko poslušala za kulturno življenje, zahvalil se je zboru za prijetno in plodno sodelovanje, dirigentu pa tudi še za strokovno pomoč pri pevskih seminarjih kapeleškega cerkvenega zbora. V znak povezanosti in zahvale je zboru podaril statuo, delo domače umetnice Nežike Novak.

J. B.

BOROVLJE

Razstava o ljudski pesmi



Koroški Volksmusikwerk letos praznuje 90-letnico svojega obstoja. V ta namen je pripravil obširno razstavo o svojem delovanju, ki bo obiskala tudi vse večje kraje v deželi. Del razstavnega prostora je namenjen tudi slovenski koroški ljudski pesmi. Njeno predstavitev je strokovno pripravil mag. Bertelj Logar. Pri otvoritvi razstave v Borovljah je sodeloval tudi moški zbor krajevnega slovenskega prosvetnega društva.

»Žongler Feliks« na Gradiščanskem

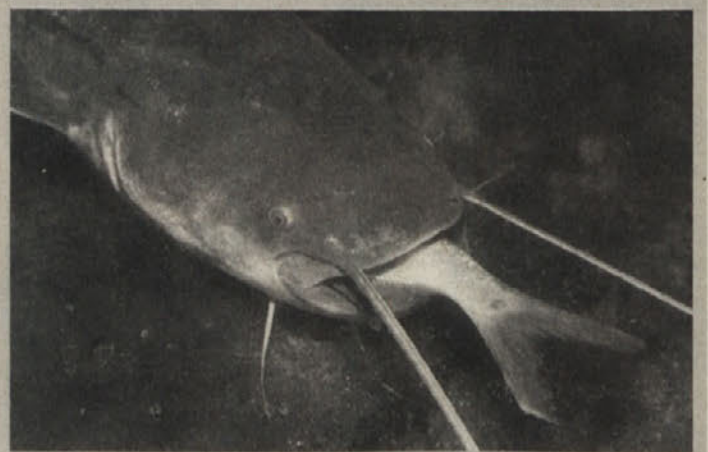
V petek, 17. novembra, smo se igralci iz Škofič peljali na Gradiščansko. Povabila nas je KUGA (Kulturna zadruga) iz Velikega Borištofa. V soboto dopoldne smo igrali v gimnaziji v Zgornji Pulji. Predstavo so si ogledali višješolci. Publika nas je zelo dobro sprejela, tudi med igro so ploskali. Nato smo igrali drugo predstavo za glavno šolo v Velikem Borištofu, kjer govorijo tudi hrvaško. Pri tej predstavi smo spet opazili, da je ta igra bolj primerna za višješolce in odrasle, kot pa za mlajše.

Radi smo se peljali na Gradiščansko, ker z vsako turnejo spoznavamo nove kraje in ljudi.

Mirko Malle

HEYNOV VODNI SVET

Wasserwelt Kärntens



V celovški založbi Heyn je pravkar izšla čudovito lepo opremljena knjiga o živalskem svetu v koroških vodah. Podvodne fotografije najrazličnejših rib, rakov, žab, školjk so izjemne kvalitete, deloma celo prave raritete, saj je nekatere vrste podvodnih živali skoraj nemogoče dobiti pred kamero v naravi. Knjiga je razdeljena na tri dele: Von Kärntner Seen, Von Süßwasserfischen, Von Fröschen, Kröten, Krebsen und anderen Seebewohnern.

Fotografije je posnel Herbert Frei, živeč v Pforzheimu v Nemčiji, tekste pa je prispeval celovški zdravnik Gerald Arnold, ki je poleg svojega poklica tudi učitelj za potapljanje na Vrbskem jezeru in avtor prenekaterega televizijskega filma o podvodnem življenju. Morda še niste vedeli, da je na Koroškem 1260 jezer, njihova flora in favna pa sta tako raznoliki, da jima ni primerjave na relativno majhnem teritoriju. Ker je zaradi planktona vidljivost v jezerih največja v maju ali septembru, so bile tudi slike večinoma posnete v teh mesecih.

Knjiga je še posebej primerna za vse, ki jim je potapljaštvo konjiček, seveda pa tudi za tiste, ki se ukvarjajo z ribolovom, njena cena pa je 598 šilingov.

S. W.

OSREDNJI KONCERT SPZ

Kot tedaj: »Od Korotana do Jadrana«

Slovenska prosvetna zveza je za svoj tradicionalni osrednji koncert letos izbrala utečeno pevsko revijo petih pobratenih moških zborov iz vsega slovenskega prostora in jo tematsko osmislila z borbeno in uporno pesmijo ob 50-letnici zmage nad fašizmom. V sodelovanju s pliberškim Slovenskim prosvetnim društvom »Edinost« oz. v pobrateno družino vključenim zborom »Foltej Hartman« je izvedla mogočen in kvaliteten koncert. Pravilna je bila tudi odločitev, da je bila ta prireditev v nekdanje tako spornem kulturnem domu Neue Burg v Velikovcu in da je nanj kot častne goste povabila nekdanje koroške partizane in izseljence. To slednje bi se sicer lahko zgodilo že za osrednjo proslavo v maju v Celovcu, a kaj hočemo ...

Nemalokrat nam je v sedanosti izgovorjeno: »Preteklost bo le potrebno pozabiti! Kako plitve in dvomljive so te besede, saj vemo, katero preteklost in do kam segajočo. Pozabiti našo težko polpreteklo zgodovino, je zatajiti babico, deda, očeta, mater, brata ... in sebe.

Tako je v vezni tekst ob pesmi v združenem sestavu zapisala Anita Hudl. In česa ni potrebno pozabiti?

Pa vendar ne bomo pozabili. Preveč se je zarezalo v slovensko dušo, preveč boleče je zasklelo tedaj v zaporih, taboriščih, preveč trpljenja in odrekovanja je zahtevala naša borba. Nekateri naj se kar spogledujejo z novimi oblastniki in jim prikimavajo, naj imajo



Mogočno je zvenela borbeno in pesem upora v združenem sestavu



Številni obiskovalci so burno pozdravljali pevske nastope

mreno na obeh in ne spregledajo njihovega licemerskega ravnanja, mi bomo prav zaradi

njih ostali trdni, nesprenvedljivi, kajti naša vest je čista, spomini nam budijo ponos.

Pevsko revijo sta začela gosta iz domačega kraja oz. gostiteljskega mesta. Najprej je v pozdrav zapela vokalna skupina »Lipa« iz Velikovca. Pod vodstvom Kuchlingove so zazvene pesmi Pozdravna, Vsi so prihajali in Kukavica.

Revijo je pozdravil tudi pliberški mešani zbor Podjuna. Poleg dveh pesmi – Polka je vkazana in So še rožce ... – se je tematiki približal s tisto Postoj, kdor mimo greš.

Med pobratenimi moškimi zbori je najprej nastopil gostitelj »Foltej Hartman«. V samostoj-

nem nastopu nam je zapel dve narodni od Luka Kramolca in Mira Kernjaka.

Skozi program sta vodila Vera Sadjak in Samo Hudl.

Kot prvi pobrateni zbor se je na oder postavil zbor »Tabor« iz Opčin pri Trstu. S seboj je povabil tudi ženski zbor in tako v mešanem sestavu zapel skrbno

izbran program, in sicer Dolžnost na besedilo fašistične žrtve Pinka Tomažiča, Mati z begunsko tematiko in vsem znano Vstajenje Primorske v spremljavi instrumentalnega ansambla. Prav z njo je dodobra ogrel vzdušje med poslušalci.

Trboveljska »Zarja« DPD Svoboda Center se je odrezala z znano Marko skače in Gobčevo Jutri gremo v napad.

»Vres« z bližnjih Prevalj je za to priložnost tematsko izbral dve bolj oddaljeni pesmi: Kumej s'm stopou u te 18 let in Soudaško. Konec prvega dela pa je zaključil še zadnji pobratenec »Franc Zgonik« iz Branika na slovenskem Krasu. Poleg narodne Barčica je mogočno odmevala Naša zemlja.

Po govoru predsednika SPZ dr. Gustava Brunnika, ki se je tudi to pot zahvalil vsem protifašističnim borcem za njihov prispevek k osvoboditvi, so združeni zbori začeli z drugim delom programa, skoraj vse pesmi pa so bile narodno buditeljske, protifašistične in uporne. Pred 150-članskim združenim pevskim telesom so se vrstili dirigenti Sveto Grgič (»Tabor«), Blaž Rojko (»Zarja«), Almira Rogina (»Vres«), Gvido Filipič (»Franc Zgonik«) in Božo Hartman (»Foltej Hartman«). Slišali smo tiste o Triglavu, Jadranskem morju, Smrt v Brdih, Postali smo tujci, Slovenec sem, Bori, Strunam, proti koncu pa še Gobčevo (Zdaj zaori) Pesem o svobodi. Prav pri njej je razvneto občinstvo celo »izploskalo« ponovitev.

Za umiritev so si zbori, kot se med pobratenimi spodobi, izmenjali priznanja in darila, se pozvali na prihodnje srečanje in za zaključek zapeli še Ipačvevo Domovini.

Primorci ne bi bili Primorci, če ne bi s seboj prinesli odlično kapljico, in ob njej in mogočni pesmi so se pevci bratili tudi v zunajkoncertnem programu. **J. Rovšek**



Koncert pobratenih moških zborov je pozdravil tudi MePZ Podjuna

Ko sem odhajal domov, sem razmišljal: Le zakaj je na Primorskem pesem upora za njihove zборе tako samo-umevna, pojejo jo z zanosom, spoštovanjem, brez predsodkov ..., pri nas in zadnje čase tudi v Sloveniji pa so z njo take težave. Smo mi mar drugačni Slovenci, se nismo prav tako uprli uničevalnemu režimu, smo premalo ponosni na to, bi radi naše najsvetlješe obdobje zavestno izrinili iz narodovega spomina in ga nadomestili z nečim. S čim le ...?



Gostitelj koncerta, pliberški pevski zbor »Foltej Hartman«



V petek in soboto, 1. in 2. decembra, bodo pri nas nastopili gradiščanski glasbeniki, skupina »BRUJI« (glej oglase!). Sprva so bili narodno-zabavna skupina, v osemdesetih letih pa so ubrali pot rock-glasbe, s katero so žigosali družbene, socialne in politične razmere na Gradiščanskem. Njihovi prepoznavni elementi so humor, satira in ironija. Nasvidenje v Mladinskem domu ali v Šentjanžu!

50-IN 70-LETNICA

Praznika Nedelje

Kar dve pomembni obletnici praznuje v teh dneh in v naslednjih mesecih najstarejši slovenski koroški časopis Nedelja: svojo 50-letnico kot cerkveni list krške škofije, obenem pa 70-letnico prvega izida.

To opiranje na svoje korenine pa so naši kolegi pri Nedelji znali in vedeli povezati z izzivi in nalogami prihodnosti: kot prvi avstrijski tednik so Nedeljo vključili v mednarodno informacijsko mrežo »INTERNET«, ki jo lahko globalno imenujemo tretjo revolucijo na medijsko-informacijskem področju človeštva.

Nedelja tako tudi po tej plati povezuje rojake po svetu in izpolnjuje pomembno nalogo informiranja o določenem delu delovanja koroških Slovencev. To plat angažmaja sta predstavlila Hanzi in Franci Tomažič.

Prva številka Nedelje je izšla pred 70 leti marca 1976 v Borljah v Ziljski dolini, in sicer kot mesečnik na 16 straneh, urejeval pa jo je dr. Ivan Lučovnik. Aprila 1941. leta, po napadu na Jugoslavijo, so nacisti prepovedali in ukiniteli tudi njeno izhajanje.

Po štirih letih nasilja in teme je Nedelja tik pred božičem, 23. decembra 1945, ponovno izšla, in sicer kot slovenski cerkveni list krške škofije, ter



Uredniki Micka Opetnik, Vincenc Gotthard, Hanzi Tomažič ter vodja dušnopastirskega urada Pepej Marketz

od takrat dalje spet opravlja pomembno versko, duhovno in kulturno poslanstvo na Koroškem in po svetu. V teku petih desetletij je imela več glavnih urednikov: dr. Filip Millionig, dr. Janko Hornböck, dr. Janko Polanc, Jože Vošnjak, Mirko Isop, Jože Kopeinig in sedaj Hanzi Tomažič z uredniškimi kolegi Lojzatom Pušenjakom,

Vincencem Gotthardtom in Micko Opetnikovo.

Vodja slovenskega oddelka dušnopastirskega urada dr. Jože Marketz je v zvezi z jubilejoma Nedelje naglasil pomen, ki ga krška škofija namenja svojim medijem, saj izdaja kar dva cerkvena lista; poleg Nedelje je to še Kirchenzeitung, ki prav tako te dni slavi svojo 50-letnico. Iz pridigar-

skega pripomočka za duhovnike se je Nedelja razvila v sodoben tednik s profilom versko-duhovnega lista, ki je zavezan kulturni dialoga znotraj same narodne skupnosti in seveda tudi v deželi.

Pri Slovenskem vestniku pozdravljamo jubilej Nedelje, saj bomo prihodnje leto sami srečali Abrahama, in urednikom, upravi, izdajatelju ter

vsem bralcem in prijateljem Nedelje želimo za njeno petdeseto oz. sedemdeseto obletnico vse najboljše in ustvarjalno delovanje in sodelovanje!

Franc Wakounig

ZALOŽBA NOVA REVIJA

Slovenska kronika

V ljubljanski založbi »Nova revija« je pravkar izšla obsežna knjiga o slovenski zgodovini tega stoletja do l. 1941, njeno nadaljevanje (od l. 1941 do 1945 pa je tik pred izidom). Sodelovalo je 28 avtorjev, ki so iz najrazličnejših vidikov obdelali poglavja slovenske zgodovine.

V Tinjah so predstavili prvo knjigo glavni urednik zgodovinar dr. Marjan Drnovšek, igralec Roman Končar je interpretiral tekste, sodeloval pa je tudi Florijan Lipuš, ki je odgovarjal na zastavljena mu vprašanja, zakaj piše, kaj mu pomeni pisanje ter kako to, da je tako slaven ...

Knjiga stane 15.000 tolarjev. S. W.

25 LET SLOVENSKEGA ATLETSKEGA KLUBA

Z Radiš med smetano nogometnih klubov



Mladi v Slovenskem atletskem klubu zagotavljajo prihodnost

Pred 25 leti je bil na pobudo dr. Zdravka Inzka in na temeljih nogometnega moštva KDZ ustanovljen Slovenski atletski klub in takoj postal vogelni kamen identifikacije za koroške Slovence in hkrati kamen spoti-

ke za »domovini zveste« kroge in nemškonalne strasti. Predvsem pa je postal nepogrešljiv in priznan dejavnik v koroški – in sedaj tudi avstrijski – nogometni športni sceni. Prvi sedež je imel na Radišah.

Pretekli petek, 24. novembra, je v nabito polni dvorani Modestovega doma v Celovcu SAK praznoval svoj srebrni jubilej – 25 rojstni dan. Slavje je potrdilo žilavost in trdoživost slovenske narodne skupnosti na Koroškem in tudi izrazilo skupnost in sožitje na temeljih športnega duha in medsebojne tolerance. Najbolj pa je navdušila klubska mladina, katere

je bilo skoraj kot listja in trave. Delo z mladino in veselje nad naraščanjem pa dobivata posebno težo prav ob dejstvu, da si je SAK za svoj srebrni jubilej sam izbral najlepše darilo: namreč članstvo v drugi najvišji državni nogometni ligi.

Predsednik kluba dr. Roland Grilc je malce hudomušno spomnil na kratko dobo, ki jo je SAK potreboval, da se je od najnižjega razreda v koroškem nogometu povzpela v drugo zvezno ligo. S tem je postal partner in nasprotnik nogometnih klubov, ki so neprimerno starejši in imajo več uspehov in izkušenj. Za klub pa sta bila

pomembna mladostna zagnanost in pogum, saj je shodil prav v tistih sedemdesetih letih, ko so podirali dvojezične table in so slovenski aktivisti nemškimi napisom dodajali slovenske in je bila vsaka tekma nacionalna manifestacija.

Danes ima SAK 13 moštev in nad dvesto športnikov, poleg nogometa pa še karateiste in košarkarje.

Pred slavljenji se je zgrnila vrsta častnih gostov, med njimi podpredsednik koroške nogometne zveze Tauchmann, predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm, ki je SAK imenoval seizmograf sožitja in vzdušja v deželi, Marjan Velik, predsednik Slovenske športne zveze, Mihi Antonič, predsednik Zveze slo-

venskih zadrug, ki je glavni sponzor SAK, predsednik NSKS Nanti Olip, ravnatelj Mohorjeve Anton Koren, celovski podžupan Jandl, in seveda ustanovni predsednik Zdravko Inzko, ki je potrdil, da brez legendarnega mercedesa z devetimi sedeži (dva celo v prtlačniku), ne bi šlo. Ivan Olip je povedal nekaj anekdot in dogodivščin iz pionirskih časov, kvartet »A capella« iz Dobrle vasi pa je spel lok od športa do pevske kulture. Svoje znanje so pokazali še karateisti pod poveljstvom Milana Hribernika, potem pa so zavrteli video-film z doslej neznanimi posnetki, na oder pa so prišli vsi igralci in funkcionarji, da se jih je občinstvo nagledalo, fotografirali pa naredili »gasilsko« sliko.

Franc Wakounig



Z leve: Sedanji predsednik SŠZ Marjan Velik, prejšnji predsednik Danilo Prušnik in predsednik SAK Roland Grilc

SUHI PODATKI:

V 25 letih je SAK bil 7 krat prvak (poprečno vsake tri leta), 4-krat viceprvak, enkrat je moral v nižji razred, najdalje v enem razredu je bil šest let (2. razred in koroška liga). Ta čas ima nad 220 igralcev.

MORITSCH V TINJAH

»Koroška ni kaka izjema«

O oblikah etničnega čiščenja s posebnim poudarkom na Koroški je v sredo, 22. novembra, v Tinjah predaval univ. prof. dr. Andrej Moritsch. Predavatelj, ki se zelo intenzivno in že dolgo ukvarja s fenomenom nacionalizma in z mehanizmi nastajanja nacij, potujčevanja in odtujevanja, se je tudi tokrat zelo analitično in z različnih zornih kotov približal zastavljeni tematiki, s tem pa je seveda izzval precej nasprotnih mnenj nekaterih udeležencev, ki so hoteli »etnično čiščenje« omejiti samo in izključno na Bosno, nikakor pa po njihovem to ne velja za Koroško.

Moritsch je najprej skušal pojasniti pojem »etnično čiščenje«, ki je kot takšno angleškega izvora (»ethnic cleansing«) in se v druge jezike da le pomožno prevesti. Najbolj blizu da je še izraz »čistka« kot pojem za stalinistično strahovlado. Etnično čiščenje kot pojav seveda ni neka koroška specialiteta, ampak je opazno in dokazano domala po vsem svetu, predvsem pa v Evropi, in to v zelo različnih stopnjah. Sem bolj ali manj sodijo prostovoljna asimilacija, pregon, izgon ter preseljevanje in izseljevanje narodov, višek tega obsodbe vrednega pojava pa je fizična likvidacija ali umor drugih narodov oz. njihovih pripadnikov.

Cilj etničnega čiščenja je zmeraj in povsod isti: nacionalnost in teritorij naj bosta ista, se prekrivata in tvorita enoto. Vsak narod naj bi po možnosti imel svojo državo, svoj terito-

rij. Ker pa Evropa nacijo ali narod definira etnično, je glavni cilj, da v eni državi živijo ljudje istega jezika, kulture, zgodovine in podobno – pač istega naroda.

Seveda pa enostavni, a očitno zelo učinkoviti načrt nacio-



Dr. Andreas Moritsch

nalne homogenosti motijo tujci, kar se odraža v sovražstvu do njih. Dejansko ozadje nacionalne ideologije pa je boj za resurse in želja po nadvladi nad njimi.

Predavatelj je posegel v zgodovino, zelo kritično osvetlil nemško in slovensko nacional-

no gibanje in vindišarstvo brez dlake na jeziku imenoval »ideologijo etničnega čiščenja«, ki so jo kot pomožno nacionalno ideologijo za raznarodovanje Slovencev iznašli Nemci. Rezultat te ideologije oz. raznarodovanja je za koroške Slovence katastrofalen: v prejšnjem stoletju številčno še tretjina prebivalstva v deželi, so sedaj zdrsnili na tridesetino. Svoje sta k temu prispevala šola in pa gospodarski razvoj.

Fizično uničenje kot najhujša oblika etničnega čiščenja na Koroškem resda ni bila vseskozi pravilo, zato pa so, kot vemo, tembolj cvetele in funkcionirale druge oblike. Po vojni so bili to med drugim napadi nemškonacionalnih in prikrito nacističnih wurfkomand, šolski štrajki, ukinitve obveznega dvojezičnega pouka, pogrom nad krajevnimi napisi in drugo. Sem sodi tudi stavek v Ruf der Heimat, da bo zgodovina potegnila črto šele, ko enega od obeh narodov v deželi ne bo več.

Franc Wakounig



POSOJILNICA-BANK ŽELEZNA KAPLA
VABI SVOJE ČLANE NA

REDNI OBČNI ZBOR

v četrtek, 30. 11. 1995, ob 18. uri
v gostilni Podobnik v Beli pri Železni Kapli

TINJE

Nova knjižna serija

Po več kot desetletnem premoru je katoliški dom prosvete Sodalitas preteklo sredo skupaj z oddelkom za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope na celovški univerzi predstavil novo knjižno serijo »Zgodovina brez meja – Unbegrenzte Geschichte«. Že sam naslov te serije predstavlja program novega in sodobnega gledanja na historiografijo ob koncu nacionalnega razdobja. Medtem ko je bila naloga zgodovinopisja v preteklosti posredovati nacionalno zavest, se ogradi od druge narodnosti, je danes v ospredju premagovanje in preseganje meja in integracija narodov v skupno Evropo. Izdajatelj, univ. prof. Andreas Moritsch piše v predgovoru: »Ta zgodovinska serija se bo zavzemala za zmanjšanje razkoraka med tradirano zgodovinsko zavestjo – posebej pri koroških Slovencih, pa tudi v alpsko-jadranski regiji – in med stvarnostjo evropske integracije. Med narodi alpsko-jadranskega prostora je treba iskati in najti novo zgodovinsko razbremenjeno razmerje. Prej ali slej bodo tako vsi povezani v Evropski zvezi brez meja«. Prva knjiga »Problemska polja« je vsebinsko posvečena protislovjem koroško-slovenskega zgodovinopisja. Avtorji so izključno koroški Slovenci; v njej koroški zgodovinarji kritično razmišljajo o dilemah, belih lisah in izkrivljenostih v slovenskem zgodovinopisju. Druga knjiga te serije pa je plod simpozija ob stoletnici smrti ilirca, panslavi-

sta in pisca prvega slovenskega nacionalnega programa Matije Majarja – Ziljskega; simpozij je potekal leta 1992 v Pošiščah na Zilji. Tretja knjiga z naslovom »50 let Avstrije in narodnostnih skupnosti« bo izšla v doglednem času. Posvečena bo perspektivam narodnostnih skupnosti kot se kažejo ob petdesetletnici republike. Tudi v nadaljnjih zvezkih bodo avtorji obravnavali koroško zgodovino in specifično tematiko, mislijo pa tudi na srednjeveške teme. Izdajo knjig je podprlo Zvezno ministrstvo za znanost in raziskovanje. Na voljo so v obeh slovenskih knjigarnah. m.š.

AMNESTY INTERNATIONAL

Proti nasilju do žensk

25. novembra se spominjamo smrti sester Mirabal, Patrie, Marie, Terese in Minerve iz Dominikanske republike, ki so bile leta 1960 žrtev političnega umora. Vzrok je bil odpor proti diktaturi Rafaela Trujillosa. Leta 1987 so delegatke mednarodne ženske konference (terre des hommes) razglasile 25. november za mednarodni dan boja proti nasilju do žensk. Mednarodne ženske organizacije ob tem spominskem dnevu v raznih kampanjah in protestnih akcijah opozarjajo na nasilje proti ženam po vsem svetu. Na Koroškem se je na iniciativo amnesty international sestala delovna skupina ženskih predstavnic političnih in cerkvenih organizacij na temo »Nasilje v družini«. Amnesty international, tako Larissa Krainer, vidi v tem prvi korak in možnost opozarjanja kršenju človekovih pravic.

WWF – AVSTRIJA

Stop za ziljsko dovoznico

Predstavniki WWF Avstrija so zahtevali takojšnjo ustavitev gradnje dovoznice v spodnji Zilji. Napovedali so postopek zaradi kršenja pogodbe pri komisiji EU v primeru neupoštevanja njihove zahteve. Zaradi te dovozne ceste so po mnenju WWF ogrožene številne rastline in živali, v nevarnosti pa so tudi dragoceni in edinstveni biotopi. Direktorica Johanna Mang je opominjala, da je prav spodnja Zilja po oceni Flora – Fauna – Habitat smernic EU možnostno Natura 2000 področje, to pomeni, da je življenjska zaščita raznih vrst rastlin in živali evropskega pomena. Mangova je izrazila pripravljenost WWF »za pogajanja o temeljnih alternativah, odklanja pa izgradnjo ceste v dosedanji obliki«. m.š.

Za aktivno manjšinsko politiko

Tisti, ki jo poznajo, opisujejo gradišičansko Hrvatice kratkoma kot „žensko, ki se bori“. Terezija Stoitsits je prišla v politiko kot govornica za manjšine v zelenem parlamentarnem klubu. Od takrat je priznana glasnica manjšin v parlamentu. Desni ekstremisti so ji zato poslali pi-semko bombo, ki pa so jo na srečo pravočasno prestregli.

„Gre mi za popolno priznavanje in respektiranje pripadnikov manjšin - z njihovimi jeziki in kulturami. Odkar smo Zeleni v parlamentu, imajo manjšine nekoga, ki se angažirano zavzema zanje. Z uspehi se lahko postavimo, čeprav nismo bili v vladi: finančna podpora za manjšine se je zvišala s 4 na 40 milijonov šilingov, Romi in Sintini so priznani kot manjšina, Hrvatje in Madžari so končno dobili dvojezično gimnazijo, koroški Slovenci imajo dvojezično trgovsko akademijo, manjšine imajo prvič lastne oddaje na televiziji,“ opozarja Terezija Stoitsits na uspehe Zelenih za manjšine.

S svojim glasom 17. decembra boste odločili, ali bodo narodne skupnosti tudi v naslednjih štirih letih imele konsekventno zagovornico v parlamentu.

Jetzt Farbe bekennen!

DIE GRÜNEN
Liste 4

Mag. TEREZIJA STOITSITS
Minderheitensprecherin der GRÜNEN

PRIREDITVE

ČETRTEK, 30. 11.

- ŽELEZNA KAPLA, Bela, v gostilni Podobnik – Posojilnica-Bank
- 18.00 Redni občni zbor Posojilnice-Bank Železna Kapla
- CELOVEC; Založba Heyn, Kramergasse 2-4
- 19.30 Predstavitel knjige Edith Darnhofer-Demar »First Land – eine Hommage an Kärnten« (Založba Drava); prisotni avtorica in dr. H. Mračnikar
- BILČOVŠ, pri Miklavžu – župnijski svet, kat. prosveta
- 19.30 Psiholog in logoterapevt prof. dr. Jože Ramovš »100 domačih zdravil za dušo in telo«
- ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
- 19.30 »Der Beschneider von Ulm«; gostuje Knobi-Bonbon-Kabarett iz Nemčije. Predstava je v okviru kampanje Sveta Evrope proti rasizmu in sovražstvu do tujcev.

PETEK, 1. 12.

- BOROVLJE, na Glavnem trgu – občina Borovlje
- 14.00 Kmečki trg; prodaja kmečkih pridelkov
- CELOVEC, v Mlad. domu, Mikschallee 4 –SPZ, MD
- 19.00 Rock koncert z ansamblom BRUJI »Simo tamo – hin und her«
- DUNAJ, v klubu KSŠŠ/D, Mondscheingasse 11
- 20.00 Miklavževanje

SOBOTA, 2. 12.

- CELOVEC, v Mohorjevi ljudski šoli (do 16. ure) Božični bazar
- 8.00
- KOČUHA, v Campingu Rož - Wernig – EL
- 14.00 Deželno zborovanje Enotne liste
- ŽVABEK, v farni cerkvi – KPD »Drava«
- 18.30 Koncert adventnih in duhovnih pesmi; sod. cerkveni zbor, VOX, oktet Suha, pevsko-instrument. skupina
- BAČE, v cerkvi sv. Jurija
- 19.00 Dvojezično adventno petje
- DOBRLA VAS, v kulturnem domu – SPD »Srce«
- 19.00 Peter Militarov: »Jurka«; nastopa domača otr. gledališka skupina (ponovitev)
- SELE-KOT, v lj. šoli – SPD »Herman Velik«
- 19.00 Video-večer; posnetke o društvenem delovanju bosta predvajala Zdravko Male in Franci Kropivnik
- ŠENTJANŽ, k & k center – SPZ, SPD »Šentjanž«
- 19.30 Glasbeno-liričen koncert z ansamblom BRUJI
- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
- 19.30 Dan človekovih pravic: »Pravice otroka so pravice človeka« (diskusijski večer)
- HODIŠE, v slav. dvorani ob Habnarjevem jezeru
- 19.30 Adventno petje

NEDELJA, 3. 12.

- DOBRLA VAS, Rutar-Lido – Društvo upokojencev Podjuna
- 11.00 sv. maša
- 12.00 kosilo; kulturni prispevki: kvartet A-capella
- RADIŠE, v farni cerkvi – SPD »Radiše«
- po maši Adventni koncert, nato adventni bazar
- SELE, v farnem domu – KPD »Planina«
- 14.30 Miklavževanje; nast. lutkovna skupina »Mi smo mi« z igro »Jajce«, otroci lj. šole, učenci GŠ
- GLOBASNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica
- 14.30 Miklavževanje z opereto »Miklavž prihaja«
- KOTMARA VAS, v stari lj. šoli – SPD »Gorjanci«
- 18.00 Letno poročilo o društvenem delovanju

PONEDELJEK, 4. 12.

- CELOVEC, v pastoralnem centru
- 17.00 Zmenjena ura »Miklavževo – ali Afrodito jabolko?«
- BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
- 18.00 Miklavževanje
- CELOVEC, v Mladinskem domu – SŠZ
- 19.00 Občni zbor Slovenske športne zveze
- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7 – KD »Pri Joklnu«
- 19.30 O deželi in stvarih; literarno branje z Edith Darnhofer-Demar in Janijem Oswaldom

TOREK, 5. 12.

- RADIŠE, po domovih – SPD »Radiše«
- 16.00 do 20.00: Miklavževanje po domovih. Vsi, ki želijo Miklavža na dom, naj to sporočijo A. Lampichlerju, tel. 74 01 56 do 4. dec.
- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7 – KD »Pri Joklnu«
- 19.30 O deželi in o stvarih; literarno branje z Majo Haderlap in Michaelom Donhauserjem

SREDA, 6. 12.

- CELOVEC, pri Joklnu – SPZ, KD »Pri Joklnu«
- 19.00 Butalci; izvaja Marijan Hinteregger (1. predpremier)

ČETRTEK, 7. 12.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja«
- 19.00 Miklavž prihaja (opereta); nast. domači igralci
- ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
- 19.30 »Svet okoli nas«, otvoritev razstave slik Nataše Rozman
- VELIKOVEC, Posojilnica-Bank, 2.-Mai-Str. 10 – PD »Lipa«
- 19.30 Otvoritev razstave del Nežike Novak
- ŠKOFIČE, nad Posojilnico – SPZ, SPD »Eдинost«
- 20.00 Butalci; izvaja Marijan Hinteregger (2. predpremier)

PETEK, 8. 12.

- CELOVEC, v Mestnem gledališču – KKZ
- 14.30 Osrednja gledališka predstava J. Godber: Na smučišču; gostuje Mestno gled. ljubljansko; režija Jaša Jamnik

SOBOTA, 9. 12.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
- 19.00 Družabni večer in počastitev društvenih članov, ki v tem letu praznujejo okrogli jubilej
- NONČA VAS, v cerkvi
- 20.00 Adventni koncert

NEDELJA, 10. 12.

- ŠMIHEL, v farni cerkvi – KPD »Šmihel«
- 15.00 Adventno petje; nast. MePZ Gorotan, otr. zbor lj. šole, Šentjanški tamburaši

ČETRTEK, 14. 12.

- TINJE, v Domu
- 19.30 Podijska diskusija: Avstrija – Slovenija: sosedstvo z veliki gospodarskimi možnostmi!? Diskutirajo Janko Deželak, mag. Raimund Gradt, dipl. inž. Joza Habernik, dr. Arnulf Schatzmayer

PETEK, 15. 12.

- DUNAJ, v klubu KSŠŠ/D, Mondscheingasse 11
- 19.00 Občni zbor Kluba študentk in študentov

Obvestilo bivšim partizanom

Ob 50-letnici zmage nad nacifašizmom je bil pri avstrijskem parlamentu ustanovljen poseben Sklad za žrtve nacizma. Iz sredstev tega sklada bodo dodeljevali pod določenimi pogoji podpore osebam, ki so bile žrtve nacističnega preganjanja iz političnih vzrokov, zaradi narodne pripadnosti, veroizpovedi itd. Opozorjamo bivše partizane, da vložijo prošnjo za podporo iz tega sklada. Potrebne formularje lahko dobite na Zvezi koroških partizanov v Celovcu, Tarviser Straže 16/I, in sicer ob ponedeljkih in četrkih od 9. do 12. ure. Izpolnjene formularje, ki naj jih potrdita domača občina in zdravnik, je treba poslati na naslov: Nationalfonds der Republik Österreich für Opfer des Nationalsozialismus, Parlament, A-1017 Wien.

Slovenski vestnik čestita:

gospodu Karlu Kultererju iz Rakul pri Tinjah za rojstni dan; gospe Barbari Kunčič iz Šentjakoba za 75. rojstni dan; gospodu Mihiju Amrušu iz Šentjakoba za rojstni dan; gospe Katarini Dovjak iz Podgrada za rojstni dan in god; gospe Ireni Krištof-Stogartovi iz Žvabeka za rojstni dan; za osebne praznike članom društva upokojencev Pliberk: Katji Krištof iz Dvora, Janezu Pernatu z Bistrice, Katrci Mandl iz Libuč, Mariji Vavti iz Nonče vasi, Katarini Berchtold iz Črgovič in gospe Pavli Pittino, ki obhaja 90-letnico; gospe Katji Enzi iz Vogrč za 30. rojstni dan; gospe Barbari Jagoutz iz Gorič za 80. rojstni dan; gospodu Francu Hafnerju iz Večne vasi za dvojni

praznik; gospe Katarini Kerbitz iz Vogrč za rojstni dan in god; gospe Katarini Apovnik iz Šmarkeža za rojstni dan; gospodu Andreju Škofu iz Gluhega lesa za rojstni dan; gospodu Matevžu Wakounigu z Ladin za rojstni dan; gospe Katarini Harisch iz Mlinč za rojstni dan; gospodu Viktorju Omanu z Doba pri Pliberku za 75. rojstni dan; gospe Marjanci Lipuš-Primževi s Plaznice za rojstni dan; gospe Mariji Golavčnik iz Podjune za osebni praznik; gospe Kati Weinzierl s Sel pri Miklavčevem za dvojni praznik; gospodu Walterju Gutovniku iz Podjune za rojstni dan; gospe Pepci Druml z Ziljske Bistrice za rojstni dan; gospodu Romanu Verdalu iz Borovelj za rojstni dan.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 30. 11.
- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
- Petek, 1. 12.
- 18.10 Kulturna obzorja.
- Sobota, 2. 12.
- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.
- Nedelja, 3. 12.
- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (mag. Štefan Kramer).
- 18.10 Dogodki in odmevi.
- Ponedeljek, 4. 12.
- 18.10 Kotmara vas: Odseljevanje ali priseljevanje nemško-govorečih.
- Torek, 5. 12.
- 18.10 Partnerski magazin.
- Sreda, 6. 12.
- 18.10 Utrinki z dvojezičnega adventnega petja iz Baške cerkve.
- 21.04 Primorski obzornik.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 3. 12.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 4. 12.

16.20 TV SLO 1

- Advent: začenja se čas, ko naj bi zavladal mir v srcih.
- Od mask do oblačil: priprava na miklavževanje v Svečah.
- Učitelj, glasbenik in etnolog, šolski nadzornik dr. Anton Feinig odhaja v pokoj.
- Dunajske skice Jožeta Plečnika: najlepša slovenska knjiga leta
- Tradicionalna gledališka predstava na Marijin praznik: »Smučišče« na odru celovškega mestnega gledališča.
- Osrednji koncert SPZ »Od Korotana do Jadrana«: srečanje pobratenih pevskih zborov za sožitje, slovensko pesem, narodnost.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

BOROVlje

Umrl je Andrej Wieser

V soboto, 25. novembra, je po daljši in težki bolezni preminil Andrej Wieser iz Borovlj. Pokojni je bil daleč naokoli znan in priznan kot neutrujen in angažiran kulturnik ter borec za pravice slovenske narodne skupnosti. Andrej Wieser se je rodil leta 1910 v Slovenjem Plajberku in že kot doraščajoči je občutil socialni in politični pritisk tedanjega časa, ki koroškimi Slovincem ni obetal nič dobrega, saj je bil to tudi čas porajajočega se nacizma in fašizma. Kljub temu Wieser ni klonil in je bil aktiven v slovenskem prosvetnem društvu, bil vnet pevec, pa tudi igralec. Prepoved vseh slovenskih struktur, ki so jo leta 1941 zaukazali nacisti, ga je še posebej bridko prizadela. Po propadu tisočletnega rajha se je z vso vnemo vključil v obnovo in krepitev slovenskega prosvetnega društva v Borovljah. Ni bilo akcije in prireditve, kjer ne bi sodeloval. Leta 1953 je prevzel društvo



in uspelo mu je uspešno prekrmariti ga mimo vseh čeri. Ko se je na začetku sedemdesetih let v društveno delo začela vključevati mladina, je bil Andrej Wieser tega zelo vesel. Višek njegovega predsednikovanja je bila nedvomno petinsedemdeset letnica društva leta 1980. Po njej je postal predsednik društva Melhijor Verdel, Andrej Wieser pa je bil častni predsednik vse do svoje smrti.

Andreja Wieserja bomo pogrešali. Svojem pokojnega izrekamo naše sožalje.

ŠMARJETA - DOBRLA VAS

Pepeju Koleniku v slovo!

Nedavno tega smo se na pokopališču v Trnji vasi v Celovcu za vedno poslovili od Pepeja Kolenika. Pokojnemu je zibelka tekla pri Koleniku v Šmarjeti. Bil je otrok vojne, saj mu je bilo šele osem let, ko je pridrvela rjava drhal in vsem tedaj rojenim vzela otroštvo in brezskrbno življenje. Že tedaj je pokojni moral pomagati materi pri delu na gorski kmetiji in se boriti za vsakdanji kruh. Bolezen in smrt očeta spomladi leta 1942 sta še bolj prizadeli vso družino in životarjenje na zemlji je postalo še težje. Z nastopom nacizma pa se je življenje povsem spremenilo. Otroci so kar naenkrat odrasli, ko pa so se pojavili prvi partizani, so postali eden od glavnih stebrov osvobodilnega gibanja. Tudi Pepej je sledil klicu svobode in postal kurir in obveščevalec. Bilo mu je šele dobrih 12 let, ko je že naskrivaj prenašal pošto. Nevarna so bila ta pota in delo zaupno. Koliko strahu, korajže in tveganja je

bilo v teh otrocih, vedo le tisti, ki so to sami doživeli. Koliko srečanj s policijo, in to še ponoči, je poglano utrip mladih src teh junakov. Nešteto policijskih osebnih preiskav je otroke vojne še bolj utrdilo. Zaupanje v te mlade je bilo veliko, bili so v odborih mladine in OF ter vestno opravljali svoje naloge.

Ko je prišla čudovita vrgred leta 1945 in z njo priborjena svoboda, sta se tudi pokojnemu Pepeju vrnila mladost in brezskrbno življenje. Nadaljeval je delo v mladinskih odborih, ko pa se je od vojne nekoliko opomogel, se je kot deseti brat odločil in odšel za kruhom. Najprej se je zaposlil v rudniku svinca v Mežici in tam ostal več let. Po vrnitvi domov je našel delo pri raznih firmah in delal v Kaprunu, Malti in drugje. Kot delave-proletarec se je boril za vsakdanji kruh in hodil iz kraja v kraj za zaslužkom, za preživetje sebe in družine. Stanovanje

si je pridobil v Dobrli vasi in tam ostal do konca. Za ženo si je izbral Poldo Hrmonko iz Mežice, ki mu je rodila hčerko Tatjano. Čas je hitel in romanje iz kraja v kraj za kruhom je pred osemnajstimi leti prekinila zahrbtna bolezen. Operacija raka na žrelu je sicer uspela, vendar pa je bil po njej hudo prizadet. Govoriti je mogel samo s pomočjo aparata. Kljub temu pa je bil poln optimizma in življenjske volje. Neverjetno potrpežljivo je prenašal vse to, kljub temu, da je moral biti povečini doma. Imel je občudovanja vredno življenjsko voljo in vedno je bil pripravljen pošaliti se s prijatelji. V 66. letu pa je moral kloniti smrti. Preveč se je zgrnilo nanj in ves optimizem ni več zalegel. Šmarješki zvonovi so mu še zadnjokrat zapeli.

Naj se v miru spočije od vseh tegob življenja. Žaljujoči ženi Poldi in hčerki Tatjani pa iskreno sožalje.

Brat Lipej

13 KRŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12		13		14	
15			16	17			18		
19		20							21
22					23			24	
	25			26	27			28	
29					30		31		32
		33	34						
35	36						37		38
39					40	41			42
43					44				

VODORAVNO: 1. kraj na Gurah 7. letoviško mesto ob Vrbskem jezeru 11. verski predstojnik v islamu 12. oče 14. mesto v Nemčiji ob Donavi 15. long play 16. ples, gibanje ob glasbi 19. šport s keglji 21. sibirski reka 22. spev v operi 23. jutranja zvezda, tudi ime prosv. društva v Šentprimožu 25. predlog 26. letoviško mesto v Belgiji 28. krajše »mene« 29. pogan 30. nečastno dejanje 33. velika vojaška formacija 35. bicikel 37. pogodba o sodelovanju 39. nenadna razširjenost bolezni 42. 100 m² 43. rastlinski izrastek 44. običaj, šega

NAVPIČNO: 1. ime prosv. društva v kraju pod 1. vodoravno (žitno stebelce) 2. veliko državno ozemlje 3. ital. spolnik 4. insekt, podoben čebeli 5. vežba 6. poprečna ravan življenja ali izdelka 8. francosko »cesta« 9. okr. za »bližnji« 10. enocelična žival 13. oblika ženskega imena Ana 17. grški junak pred Trojo 18. japonski denar 20. kdor se vpodljivo obnaša ali oblači, fičfirič 21. kis 24.

kraj pri Milanu (avtom. dirke) 27. slovesna pesem, hvalnica v božjo čast 29. kdor se odreka zemeljskim užitek 31. Anton Aškerc 32. jesenska cvetlica 34. generacija, tudi del imena koroške mlad. revije 36. okr. za »opravičilo« 37. okrasna ptica 38. banja 40. veznik 41. pritrdilnica

Rešitev (12):

Vodoravno: 1. Karel Prušnik 12. ovadba 13. skala 14. tabu 15. žito 17. ol 18. mleko 19. malik 21. lt 22. Dovje 24. roj 26. prvak 27. IT 28. Am 29. Sigi 30. avla 32. vamp 34. ena 36. lov 37. akceptanca 40. Sa 41. to 42. taksa

Navpično: 1. Kotmara vas 2. aval 3. rabelj 4. edukt 5. LB 6. paž 7. ustava 8. školjka 9. Na 10. Pok 11. kal 16. imovina 20. ie 22. drget 23. stavka 25. omaka 26. pi 27. ilo 29. spet 31. vlak 33. MC 35. ant 38. Po 39. Ca

BOROVJE PRI PLIBERKU

Slovo od Kosovega Lekša

Nedavno se je po bližnji in daljni okolici razširila žalostna novica, da Kosovega Lekša ni več. Ko smo julija pri njem praznovali njegovo 80-letnico, je bil še poln upanja in življenjske volje, zato smo bili začudeni, da je moral tako hitro kloniti težki in neozdravljivi bolezni.

Pokojni Aleš se je rodil leta 1915 v Šmarjeti nad Pliberkom kot sin narodno zavrednega malega hribovskega kmeta in tako je že zgodaj okusil vso trdoto življenja. Tudi on je moral trdo delati, da so se prerili skozi vse težave. Kljub temu pa je bila mladost mirna in lepa. Ko pa je bil star enaindvajset let, je leta 1936 odšel služiti v avstrijsko vojsko, da bi pomagal braniti Avstrijo, katera je bila že vsa puhla na zunaj in znotraj. Ko so leta 1938 prevzeli oblast nacifašisti, so prevzeli tudi vojsko, vojakom zamenjali znake in jih podredili komandi Hitlerjeve vojske. Takrat še ni vedel, da bo njegova vojaška pot tako dolga in polna trpljenja. Od vsega začetka je bil na raznih frontah in najdlje v Rusiji oz. povsem severno na Finskem - Laponskem, na Nordkapu in v Murmansku. Tam je moral braniti zločinski režim pred Rdečo armado. Kolikokrat je pripovedoval o strašnem mra-

zu, pomanjkanju in trpljenju vojakov, o ledenih iglujih, v katerih preživijo samo domači Eskimi, ki pa je bilo usodno za veliko vojakov. Zavijanje volkov, ki so iskali njihova zmurnjena trupla, je bilo grozno. Tudi mrazni pojavi, kot npr. t.i. severni riž, niso mogli ublažiti tega ledenega pekla. Spremljala pa ga je sreča, da ni bil ranjen ali težje obolel. Ob koncu morije je prišel še v ujetništvo in se šele po desetih letih služenja vojske za tuje interese 1946 vrnil domov. Postal je spet svoboden, a najlepša leta so bila neponovljiva.

Ko mu ni kazalo, da bo poddedoval domačijo, se je podal s trebuhom za kruhom in za vsakdanji kruh delal pri raznih podjetjih. Izbral si je življenjsko družico, Kresčevo oz. Strnikovo Micko, Marijo Daniel iz Borovja. V zakonu sta se rodila sin Korej - Fridej in hčerka Lenca. Lekš in Micka sta se še bolj zarila v delo in skrbela za naraščaj in bodočnost. Z marljivostjo obeh je zrasel nov dom ob razpotju poti proti Holmem in Šmarjeti. Žena se je ukvarjala z gostinstvom. V gostilni pri Kosu so gostje radi posedali ob njeni gostoljubnosti. Vendar ta družinska sreča ni bila neskaljena, težko ju je prizadela smrtna nesreča sina Koreja v

njegovem 19. letu.

Pokojni Lekš pa je imel še eno veselje. Od mladosti je bil strasten lovec. Hodil je v tihi gozd in užival naravo. V jutranjih urah je zasledil marsikaterega srnjaka in ga tudi uplenil. Ko se je pred leti upokojil, je imel za to še več časa. Rad pa se je tudi poveselil in bil zato zelo priljubljen.

V oktobru, ko listje odpade z dreves, je obnemogel tudi on in legel k večnemu počitku. Na pokojnikovem domu se je zbralo veliko ljudi in še posebno njegovih stanovskih tovarišev, da ga pospremijo na počivališče na Libuško nji-vo miru. Rogisti so turbobno naznanjali, da je zadnji pogon končan in da se lovec podaja v večno lovišče. Na domu se je od njega v imenu lovske skupnosti poslovil višji gozdar v p. Lipej Janšek. Žal se noben od lovcev ni opogumil, da bi mu izrekel vsaj par besed v slovenščini. Pogrebni obred je dvojezično opravil pliberški mestni župnik mag. Ivan Olip in v pokojnikovem jeziku orisal njegovo trnjevo pot.

Domača zemlja naj mu bo lahka!

Ženi, hčerki in vsem sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

Ikej

KOŠARKA

Mladinci SAK prvi, juniorji tretji

Koroško košarkarsko prvenstvo za mladince in juniorje se že približuje koncu prvega dela. Obe moštvi SAK sta se v dosejanju poteka dobro odrezali. Mladinska ekipa je doslej še brez poraza, juniorji pa so dve tekmi zmagali, dve pa izgubili.

MLADINCI

SAK – WSG Radenthein

106 : 36

V tekmi, v kateri so bili naši igralci očitno premočni so zmagali vsi člani skupine. Tekma je bila že od začetka odločena, saj so naši košarkarji goste povsem nadigrali zanesljivo in vodili od prve do zadnje minute. Najboljši strelec na tekmi je bil Tomaž Jager.

Wolfsberg – SAK 69 : 98

Z gostovanja v Wolfsbergu se je moštvo SAK vrnilo z gladko zmago in na žalost s poškodovanim Tomažem Jagrom, ki je v boju za žogo z glavo udaril ob klop in utrpel pretres možganov. Na tekmi se je dobro izkazal Lukas Truppe, najboljši strelec pa je bil Stojan Vavti.

SAK – RWF Trg 90 : 32

Pred domačo publiko se je oslabilo moštvo – Tomaž Jager



Trenner Boleslav Reberšak daje navodila

zaradi poškodbe še ni nastopil, Stojan Vavti pa je igral kljub poškodbi prsta – pokazalo v zelo dobri luči in v prikupni igri z nemočnim nasprotnikom pokazalo vse svoje znanje. V prvem polčasu je izstopal Daniel Ramalan, ki je sam zadel več kot polovico košev in je bil tudi ob koncu tekme najboljši

strelec domačinov.

Trenutno na lestvici strelcev SAK vodita Tomaž Jager in Stojan Vavti s po 113 točkami pred Danielom Ramalanom s 83 in Lukom Korošcem z 62 točkami.

Vrstni red moštev:

1. SAK, 2. SUK, 3. Bau Egger.

JUNIORJI

WSG Radenthein – SAK

73 : 70

Sakovci so tekmo začeli zelo počasi in neučinkovito. Po petih minutah so zaostajali že za dvajset točk (25 : 5). Tekma se je v nadaljevanju razvila in naši igralci so nasprotnika začeli loviti.

Ko je že kazalo, da bo prišlo do preobrata, se je sedem minut pred koncem težko poškodoval dotlej najboljši strelec v naši ekipi Davorin Lempl. Igralci Radentheina so prednost treh točk ohranili do konca; po preteku časa pa je imel Miha Kranjc še možnost za izenačenje rezultata, saj je imel tri proste mete, ki pa jih zaradi velike želje po zmagi ni bil sposoben izkoristiti. Najboljši strelec na tekmi je bil Miha Kranjc.

SAK – Landskron 159 : 31

Pred domačim občinstvom v Mladinskem domu, se je moštvo SAK brez Davorina Lempla, ki bo moral zaradi poškodbe kolena in predvidene operacije počivati leto in pol, pokazalo zelo močno in je kljub nekaterim nerodnostim (avtokoš Marka Urha) pometlo z moštvom ALF in zmagalo z več kot sto točkami razlike. Najboljši strelec na tekmi je bil Nejc Jager s 29 točkami.

Najboljši strelec pri juniorjih je trenutno Miha Kranjc pred Janezom Tomcem in Nejcem Jagrom.

Trenutni vrstni red:

1. DAEWOO, 2. WSG Radenthein, 3. SAK.

ŠAH / KOROŠKO PRVENSTVO

SŠZ/Carimpex I na drugem mestu

Prva šahovska ekipa Slovenske športne zveze (SŠZ) si je z zmago 5,5 : 2,5 nad Liebenfelsom ohranila možnosti za uvrstitev v tekmovanje play off za vstop v spodnjo ligo. Slovenski šahisti so pred zadnjim kolom na drugem mestu; - 3,5 točke za prvouvrsteno ekipo SG Wolfsberg/Eitweg in le pol točke za tretjevrsteno WAC. Odločitev bo torej padla 9. decembra v dvobojih SŠZ - SG Wolfsberg/Eitweg in WAC - Liebenfels.

Za SŠZ/Carimpex I so tokrat zmagali Boris Mitrovič, Franc Rulitz, Rupert Reichmann in Ivko Ferm, remizirali pa so Silvo Kovač, Arnold Hattenberger in Dunja Lukan. Jozi Amrusch je izgubil dobljeno partijo.

Uspešen je bil tudi nastop drugega moštva SŠZ/Posojilnica Celovec. Proti ekipi Admira Beljak so slovenski šahisti zmagali kar 4:1 in so drugi na lestvici. Zmagali so Avgust Vukanič, Ivan Lukan, Borut Živkovič in Tončka Einspieler.

SŠK »Obir« Železna Kapla I: Četrta zmagala

Prva ekipa SŠK »Obir« Železna Kapla je v četrtem nastopu slavila četrto zmago in si je že zagotovila pravico za nastop v tekmovanju play off za vstop v 1. razred. Tokrat so Obirčani s 5:3 premagali posrednega tekmeča Magistrat Celovec. Zmagali so Hans-Christian Wolte, Johann Wolte, Wolfgang Moser, ravnatelj Hanzi Stossier in Topar, izgubili pa so Dušan Jo-

kovič, Josef Hanschu in Kerner. Zadnja tekma SŠK »Obir« igra 9. decembra proti Finanz iz Celovca.

Druga ekipa SŠK »Obir« pa je utrpela že četrti poraz. Tokrat je podlegla moštvu slepih z 0,5 : 4,5. Edini remi za Obirčane je dosegel Pasterk. (I.L.)

Dunja Lukan na SP v Braziliji

Dunja Lukan, šahistka Slovenske športne zveze (SŠZ) in avstrijska mladinska državna prvakinja v kategoriji pod 18 let, je v sredo odpotovala na svetovno mladinsko prvenstvo v Braziliji, kjer se bo pomerila z najmočnejšimi šahistkami svoje starostne skupine iz vsega sveta. Študentka medicine na dunajski univerzi in absolventka slovenske gimnazije že drugič nastopa na svetovnem mladinskem prvenstvu, saj je že leta 1993 tekmovala na SP v Bratislavi v skupini pod 16. Takrat je osvojila 48. mesto.

Poleg Dunje bodo na mladinskem SP nastopili še trije državni mladinski prvaki iz Koroške – Eva Moser iz Špitala ob Dravi in Herwig Pilaj iz Svetne vasi v starostni skupini pod 16 let ter Thomas Manhardt iz Špitala v kategoriji pod 18. Manhardt igra v državni ligi-B za Bekštanj.

Vsi mladinci so se intenzivno pripravili za nastop na SP. Koroška šahovska zveza jim je omogočila trening z nemškim velemojstrom Ullmannom ter z avstrijskim mednarodnim mojstrom Georgom Dannerjem.

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 11

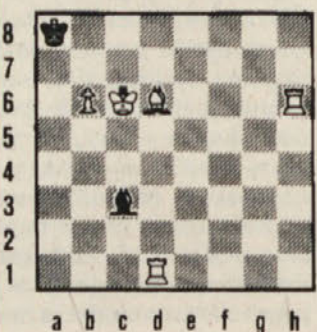
Problem J. Varga »Die Schwalbe« 1977

Črni kralj je patiran v kotu šahovnice in le črnopoljni lovec ga varuje na veliki poševnici a1 – h8. Pred reševalce je avtor problema postavil naslednjo nalogo: beli na potezi matira črnega kralja v dveh potezih!

Pri reševanju problema vam zaupamo, da kar dve varianti vodita do željenega cilja. Zato kar brez šahovnice in figur poiščite rešitev!

Rešitev šahovskega oreha št. 8

Elegantna žrtev lovca 1.Lg6!: s ciljem, da se odpre pot h kmeta. 1...hg6 / na 1...Tf8 2.Te7+ z veliko prednostjo belega. / Sedaj sledijo odločilne menjave na polju e7: 2.Te7+ Te7: 3.de7 Ke7:.. Ko je črni že osvojil belega d kmeta, se na osmi vrsti pojavi trdnjava 4.Td8!! in črni se je vdal! Na 4...Kd8: 5.h7! z novo belo damo!



NOGOMET

Zimska pavza

Večina nogometašev sedaj že uživa svoj zaslužen počitek od napornih treningov in tekem.

Tudi igralci SAK, ki imajo za seboj svoj prvi nastop v drugi zvezni ligi, imajo t.i. dopust do 11. januarja 1996.

Pričakovanja sicer niso bila bogve kako visoka, vendar s

tem, da bodo prezimili na (14.) mestu, ki je še nevarno za izpad iz lige, tudi niso računali. Z malo več sreče bi bili dejansko lahko nekoliko više in tekmovanje vigredi bi bilo znatno lažje. Vsekakor so vsi igralci še vedno optimistični in upajo na nekaj več sreče spomladi.

NARAŠČAJ SAK

Naša prihodnost

Ker naraščaj SAK, ki se tudi vsak teden bori za točke, med sezono, kar se tiče poročanja, ostaja v senci prve ekipe in ekip, ki igrajo v moštvenih prvenstvih, bomo prihodnjič prav naraščajniškim moštvom dali prednost in poročali o pote-

ku prvenstva v posameznih skupinah. Skupaj okrog 150 mladih nogometašev zastopa vsak teden slovenske barve na vseh igriščih po Koroškem. Zanje pa se zdaj začne sezona v dvorani, ko se udeležuje raznih turnirjev.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO RAZPISUJE

Natečaj za fotografe

Kot vsako leto tudi letos vabimo vse planince - fotografe k sodelovanju. Slike s planinskimi motivi naj imajo velikost 30 X 21 cm. Vsak udeleženec/udeleženka lahko odda tri slike, vsaki pa je treba dodati geslo. Slike pošljite najkasneje do 31. decembra letos na naslov SPD Celovec, Tarviser Straže 16. Razstava slik bo od 20. januarja 1996 dalje v k & k centru v Šentjanžu v Rožu.